

LA TRALLA

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en matèries religioses, polítiques y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓN CATALANISTA).

El Tractat y'l Congrés de la Llengua Catalana

En Joan B. Alsina (Redena)

Nostre bon company, l' Alsina, morí el dimars matí, víctima de ràpida malaltia. L' ànima subtil del entusiasta catalanista, s' ha esvahit sobtadament, deixantnos esmaperduts en el dolor.

Casi noy, entrà á formar part de la redacció de LA TRALLA y ab la febre del consensut ens ha ajudat fins aquí en la lluyta constant per les idees; en el treball incessant havia portat son esperit seré d' home reposat.

Moltes vegades els amichs ens preguntaven qui era En Redena, aquell observador fi y ple d' amour casulá, que omplia les Fillofies Tòxiques. Y tothom s' pensava qu' era una persona d' estat de gran experiensa, trempat desde molts anys en el gresol de la Vida. Més no era aixís, era un xicot, un veritable xicot plé d' amor y d' entusiasme per tot lo nostre, era un esperit jovenívol, amplament lliberal y concient de tots sos actes.

Los escrits serens y plens de sana llógica convencien á tothom. Son fer, tan catalá, tan catalanista y sobre tot tan propi, avalorava la seva obra.

Ab ell hem perdut un gran element á LA TRALLA y per aixó al rendir, al estimat amich, tribut d' admiració y de dol per sa pérdua, preguém als llegidors nostres un recort, un bell recort, al esser esvahit, al amich volgut, que afegí el gra de sorra á l' obra que te empresa el Catalanisme. Son ànima restará entre nosaltres pera alentar-nos vers la consecució de nostres ideals emancipadors de la terra catalana.

LA REDACCIÓ

REVISIÓ

En dos de nostres números la demanavem; mes, desconexedors de lo que són lleys, trámits, etc. cap acort podíem pendre en assumpte de tanta transcendensa.

Nostre volgut amich En Santiago Gubern publicá dies enderrera un hermós article en *El Poble Catalá* en el mateix sentit.

Y are que persona de tanta competensa se n' ha ocupat, are que comensen á ser á dotzenes els que s' adhereixen á nostra petició de *Revisió* del procés Manau, es ja hora de que diguém:

Demaném tots la revisió del procés d' En Lluís Manau y Avellanet condemnat per calúnnia d' un foraster.

Fém que s' reconegui la ignocensa del empresonat.

Y aqueixa veu aixequemla aviat; que si vé un indult, se sápigui que En Manau ha de ser *reposat no indultat*, ja que cap falta ha comés y, per tant, de cap falta se l' ha de perdonar.

¡Justicia!—Els homes, els jutjadors poden no estar en lo cert moltes vegades, perque no són infalibles.

¡Quin goig pera 'ls que sempre han cregut á n' En Manau ignoscent, véure 'l rehabilitat!

¡Quin goig pera 'ls que—ab bona fé y tot—s' hagin equivocat, compendre llur erro y poguer desferlo!

¡Justicia!

¡Revisió! Es tota la opinió, que la demana. Es la conciencia de tot un poble que la vol.

¡Fassin la 'ls que á la má la tenen! ¡Fassin-la...! Y després, després, perdonin al miserable calumniador; perdoninlo de la

El Congressista.—Y donchs, senyora, es per l' espatlla que vos han ferit?

Catalunya.—Sí; mes no hi fa res. L' honor que feu á món Idioma 'm gurirá de les ferides dels traydors.

Justicia, ja n' tindrà prou ab el despreci de tot un Poble honrat!

Y ells, contents serán de *reposar* á un y d'insultar á un altre, y'l Poble veurá un desitj de la regeneració dels de dalt de que tant necessita la Societat.

Es un palacios á qui en tot cas s'ha d'indultar després de revisat el procés d'En Manau. Aquest, diguemho mil vegades, ha de ser reposat, rehabilitat davant dels jut-

jadors y dels poders, ja que *reposat, rehabilitat* es davant de tot un Poble conscient, digne, culte y honrat que té goig en considerar al amich empresonat com á son germá del cor.

Y, de passada, tinguin entés els catalans que la *rehabilitació*, la *reposició*, no la demaném de cap EMPLEU, ja que en Manau NO ES EMPLEAT en cap oficina pública; es un HOME D'OFICI, dels que no vivim ni directa

ni indirectament del pressupost. Y diém aixó pera respondre als lerrouxos que hipòcritament han vingut á preguntar per la veritat de versions circulades de que en Manau cobra del Ajuntament.

A cal ministre

—Deu lo quart senyor ministre, la comissió catalana té 'l disgust de saludarlo.
—Seguin, seguin, tantes gracies. Y á qué venen?

—Res, veniem á explicarli la gatzara que ha mogut á Catalunya el dítxós tractat ab Fransa.
—Y tot aixó qué m' importa?
—Casi casi res, prò vaja esperem que vostè tingui una estoneta de calma, per estudiar l' assumpto y evitar l' elzaguellada que s' acaba de cometre.
—Que vol dir, ¿si es una alhaja?
—No ho cregui senyor ministre, es un' alhaja per Fransa qu' acabaria fent trossos de l' industria catalana.
—Jo no ho veig aixís.

—Mediti

l' exposició rahonada que venim á presentarli com á pare de la pàtria. Es una cosa ben justa, Catalunya li demana protecció á la seva industria més que may amensada; necessitem que s' hi fixi, considerem necessaries y d' urgencia les reformes que la comissió senyala, si no vol per Catalunya ruina, pobresa y gana.
—Donchs no 's cansin que 's inútil y retornin cap á casa.
Aixís sech y tal com sona vá donar la bofetada en Navarro etz. etz.
á l' industria catalana, y era natural no 's pensin, es ben llògica la barra, ab que allí dalt desprecien als que pensen y trevalen, però la culpa no es seva es dels catalans qu' encare suposen algún criteri á la genteta que mana.
No senyors no, á cal ministre no s' hi vá á parlar de bases de tractats de cap industria perquè aixó no te importancia.
—Deu lo quart senyor ministre —se li diu— m recomanen perquè m' nombri policia.
—Deu lo quart, fa una mesada que m' han dat la cessantia per alló d' aquella estafa.
—Senyor ministre, soch l' amo, del diari de la tarde que defensa aquell enredo del negoci de Canarias.
—Venia senyor ministre perquè tinch una cunyada, que convé que 's protegeixi ¡canta La gatita blanca!
—Jo vine xèñó ministro pa icile que al Enaguas me la dejao di' forme un buró de mala estampa y le pido ar sinvergüenza der gobierno ¡mil del ala!
En aixó 's vá á cal ministre d' una nació de quincalla, per la credencial eterna pel negoci en gran escala per parlar de creus y toros, de títuls, favors y trampes y com qu' aixó aquesta terra no ho necessita, ni ganes, perquè á tot ella repugna perquè denigra y rebaixa.
¡Catalans á cal ministre no acudim cap més vegada, que ja sabem que les portes per l' industria hi son barrades!

PEP DE LA TRALLA

Al peu del canó

Hi han atachs que son de per si tan inconsistentes que sembla que no valguin ni la pena de defensarsen. Però la forma en que son fets y devant dels públics en que son formulats, fan que els que per medi del periódich procurém difundir les veritats, hi posém atenció y 'ls rebutjem energicament com si s' tractés de quelcóm de seriós y consistent.

Un mestre-de-cases catalá, fill de Figueres, resident á Fransa d' ensá de molts anys, va dirme fa pocs dies. —Senyor Folch, m' en vaig á Figueres, que hi ha la festa.

Li vaig demanar que m' portés noves dels companys, puig per aquells dies jo havia llegit que s' organitzava á Figueres un meeting de Solidaritat.

Al cap de pocs dies va tornar el bon home, vell republicá que parla ab entusiasme del 69 y del 73 y m' va contar que tot havia anat molt bé.

Ell havia vist diputats russos, francesos y no sé d' hont més que havien anat á Figueres venint de la festa lerruxista de Barcelona. Una Comissió de Barcelona 'ls acompanyava fins á la Frontera, pero en obsequi als republicans figuerenchs se deturaven á la ciutat empordanesa.

Els russos no havien parlat perquè si 'l Czar ho sabia... Els francesos no havien dit res perquè... perquè estaven cansats, pero un senyor, un tal Santamaría (no sé si es ben bé 'l seu nom) va dir algunes paraules molt ben dites, segons tots els que l' escoltaven. Y entre aquestes va ensenyar un diari, que portava que 'ls catalanistes no podien may anar ab els republicans perquè volien que Catalunya s' enderriera de doscents anys y que se barressin les fronteres á castellans, francesos, russos, inglesos y d' altres pobles del mapa. Dit aixó, l' auditori va trobar que tenia rahó l' orador, y 's va aplaudir molt y aquells bons oyents varen quedar molt convençuts de que 'ls catalanistes son com unes feres estranyes que mengen estrangers, y uns retrógads carques que volen tornar á doscents anys enrera.

Jo li vaig dir á n' el bon home que sens dubte el tal Santamaría béu en les aygues impures del gorch lerruxiá, puig que 'ls republicans més caracterisats, com en Salmerón, Junoy, Coromines, Vallés, Marial y d' altres que 'l mestre-de-cases coneix, se troben bé entre 'ls catalanistes y no n' han rebut cap calxalada ab tot y que en Salmerón es castellá.

El bon mestre-de-cases me va dir que si, que bé, que ja, pero que ell havia vist el diari que duya aquests descobriments contra 'ls catalanistes y que si ells (els catalanistes) treyen á tots els reaccionaris del seu partit, el Catalanisme seria el partit més fort.

Jo li vaig dir que nosaltres no estém per partits, puig que volém esser tots ben senyors y que no cerquem engrandir el grupu sinó engrandir Catalunya treyntla de la condició de miserable esclava pera ferla asseure al setial de la Llibertat.

El bon home me va contestar que aixó calia explicarho á les gents que no ho saben. Y ell, el bon mestre-de-cases oblidava que per dir aixó als que no ho saben, pera explicarho als que n' son ignorants, fa anys y anys que 'l Catalanisme trevallava, fa anys y anys que sofrim persecucions, y que ab tot y explicarho y mastegarho, encare hi han bons homes que, com ell, creuen les paraules del primer Santamaría arribat.

Y aixó es senzillament degut á que 'l nostre poble comensa tot just á entrar en el gran sentiment de la tolerancia del que fins are n' havia estat exempt. Ensenyats en la escola dels fanatismes rojos, no podien capir de cop y volta lo que es un moviment de solidaritat, al fi y al cap humaníssim y per tant avensadíssim; les foscors y restringencies ab que havien après els ideals polítics y fins els socials, els impedié de esguardar la plena llum de la hermosa tolerancia, y es per aixó que avuy encare molts esperits vacilen y els noms que 'ls hi havien après d' aborrrir, nacionalistes y catalanistes, encare avuy els tenen á l' aguyat.

Sortosament el cas de Figueres no es extés y encare que ho fos, no desmayariem, com no hem desmayat may, ni quan totes les ires encenes per les teyes del apóstol castellá ens amensaven de mort; pero avuy no cal pensarhi en els dies ferotges de lluyta encesa; els nostres pronóstichs se realisen; el poble vol llum y la llum cau plenament desobre les testes, y la veritat triomfa.

Si, seguim la advertensa del bon mestre-de-cases; no 'ls oblidém els petits detalls ab que fan dubtar als que encare no 's decidien; no la deixem la ploma pera defensarnos de les acusacions per petites que sien; escoltem-lo un cop més al bon paleta:

—Aixó cal explicarho á les gents que no ho saben...

JOSEPH M. FOLCH Y TORRES

Tots ab nosaltres

AL FOMENTO DEL TRABAJO NACIONAL

Encare no fa un any que 'ns déyeu massa radicals ab motiu d'una protesta publicada contra lo succehit en un concert del Orfeó Catalá al Principal.

Era'l 13 de Novembre del 1905 que, parlant d'aquells senyors que s' donaren vergonya de que's cantessin Els Segadors devant dels francesos, déyem:

ells prou se deuen vanagloriar de que Barcelona compti ab l' Orfeó Catalá; però dir que tot aixó es degut al esforç particular dels catalans, y de que dintre de tot aixó s' hi remou una grandiosa aspiració noble y honrada de llibertat; aixó no, aixó no es cas de dirho, que potser s' enfadarien els talents que mangonejen els destins del Estat.

El públic entusiasta que omplia de gom a gom el teatre Principal potser interpretá malament el que l' Orfeó no cantés Els Segadors. Cab, per aquest motiu, assenyalar als vergonyants.

Catalunya com ha de malehirlos á n'aquests fills desnaturalisats que amaguen als ulls dels estrangers les virtuts de la Mare amorosa.

El poble cantá Els Segadors, ja que l' Orfeó no podia. Els francesos varen veurehi més clar que si haguéssim l' Orfeó que 'ls hagués cantat.

Visca aquest poble que doná una llissó als pobres richs que están mancats d'amor y de conviccions!

¿Sabeu qué'ns movia? Donchs el mateix sentiment que avuy; el mateix que 'ns mourà demá, l' únich que 'ns farà trevallar sempre: l'amor á Catalunya. Aqueix amor que ha de guiar á tots els catalans en tot temps, en tots els actes, en les més petites manifestacions de la vida, en el goig y en la pena, en la sort y en la desgracia. Y per aixó, aleshores, ens déyeu massa radicals.

Ja hi veniu, ja vos hi acosteú á nostre radicalisme. Y nosaltres no anirém pas més enllá per la vostra empena. Som al cim de tot y vostra volguda cooperació no 'ns servirá pas pera avensar més, y si sols pera aplanar aqueix cim en que fa un any no més hi cabiem nosaltres, y á cop de germanor se converteix en casal ahont tots, tots, hi hem de cabre pera entonar l'himne de la Victoria.

¡Tots ab nosaltres!

¡Tots per Catalunya!

Y ¡ay de vosaltres si, per un terrosset de sucre, vos deixeu enganyar y torneu á dir que som massa radicals!

Penseu que tartó d'hora hi teniu de venir...

¿Qué espereu?

¿Que vos peguin més?

No ho sentim per vosaltres mateixos; ens en condolem pel perjudici que'n treuen els obrers.

¡Massa radicals!...

¿Qué espereu?... ¿més vergassades?

Del méu cabás

Es un erro 'l creure que 'ls lerrouxistes son anti-solidaris, ja qu' ells també tenen llur solidaritat, solzament que 'ls uns l' enteném diferentment dels altres.

Nosaltres enteném que solidaritat vol dir l' esforç comú pera establir la Veritat y la Justicia, l' esforç comú pera arribar al nostre Ideal, á l' Autonomia, á la Federació Universal. Ells la consideren altrament pero també la practiquen unitse en un comú esforç pera atropellar als qui tenen la veritat que defensar, pera exercir el més monstruós dels despotismes, pera fer una campanya de forsa bruta ab tot lo que la bestia humana hagi tingut may de més innoble y més baix.

Aixís donchs no podém anomenarlos anti-solidaris; devém dilshi els cantbals, els paries ó mellor encare els lerroux no lerrouxistes ja que lerrouxista equival á partidari d' en lerroux y estant tots ells á una mateixa altura (amo y esclaus) hem de midirlos ab el mateix patró. Aixís donchs hem de dir: aquet ó aquell es un lerroux. Es el calificatiu que més se mereixen, el més denigrant, el més just.

Alló de que 'ls catalanistes son uns carcundes ja no convéns á ningú. L' altre dia parlant ab un lerroux (no discutinthi, perquè no 'm plau discutir ab imbécils) aquest pretenia en vá ferme entendre que 'ls nacionalistes no arribarém may al nostre Fi (el pobre no veyá que son ells els que pel camí que segueixen no arribarán may á menjar el pavo republicano malgrat la gana que tenen) y naturalment com que alló de carcundes y retrógados ja ha passat de moda va dir com á conclusió del seu parlament que 'ls que tenim l' aspiració d' una Catalunya gran, oberta á tots els ayres de l' Univers, erem uns sebes!...

Vaja adéu, carbassa.

ZENGOWISKY

Questions Socials

Per bon camí

La vaga d' obrers basters y constructors de corretges, ha quedat definitivament solucionada d' acort ab les pretensions dels vaguistes.

Sense necessitat de recórrer á coaccions, ni á violentes exigencies, els obrers demandants han conseguit que 'l plet se resolgués á llur satisfacció. Aixó es un detall que cal esmentar com á bon anunci de futures glories. El nostre proletariat camina decididament y ab consciencia cap á la seva reivindicació; l' unió de tots s' afirma y se consolida notablement de dia en dia; y ja 's triomfa en les vagues sense altre recurs qu' una combinació y direcció acertades y ben dispostes.

Aquest intens moviment obrer que 's nota á Barcelona desde fa una curta temporada, n' es la prova més evident.

Les causes qu' han originat aquesta bona tendensa no son difícils d' endevinar. Els nostres obrers van capacitantse més y més de la seva particular acció en la societat.

La diferensa que separa el problema polítich del problema social, va presentantse al llur davant més clara y més categórica. L' acció dels llurs drets y debers de ciutadà li son més francament coneguts y abduch els drets y 'ls debers d' obrers li son igualment compresos.

Y es que l' efecte de xorques propagandes polítiques li ha portat ja el més complert desengany. Les prédiques que inconscientment satisfeyen els llurs fogosos desitjos de reivindicació, portantlos una felís esperansa de triomf, no s' han vist realisades y per lo tant han caygut al descrédit. Les penalitats de llur situació económica, no s' han remeyat ab aquelles campanyes y aquesta deixant sentir el seu pes sobre llurs espatlles els ha decidit á emprendre el camí directe de la reparació que 'ls manca prescindint en absolut per aquest obgete d' aquelles influenses que n' altres temps tant llastimosament havien obstruït l' avens de les llurs conquestes.

Per aixó la serenitat en els procediments y l' entusiasme fecondant en els proposits, que's nota en el camp polítich, coincideixen ab la mateixa serenitat y el mateix entusiasme que 's desperta entre l' exercit proletari.

L' obrer catalá, ja no confia per les seves vindicacions d' altre forsa que de la seva. Promou y sosté arriscades lluytes ab el capital sense contar ab altre estímulo que 'l seu amor á la justicia y á la seva dignitat y sense temer altre refors que l' ajuda sincera y voluntariosa dels seus companys. Aquelles vagues iniciades per un polítich y sostingudes per l' entusiasme dels discursos de miting, que costaven als obrers tants sacrificis esmersats sempre inconscientment y endevades perquè may se guanyaven, ja s' han acabat. Are es sols ell qui les origina y les defensa. Veusaquí també perquè la victoria li somriu tant sovint.

Felicitemos, donchs, d' aquesta bell despertar del nostre poble. Pensém que 'ls drets y les llibertats que volém per Catalunya no serien absolutament res, si ab elles no hi vinguessin els drets y les llibertats de tots els seus ciutadans predisposats ja á fruir-les en conseqüencia d' una cimentada cultura y capacitat social.

Y seguint com are no serán els obrers els qui 's quedin enredera.

VALENTÍ VENTURA

Antiduelistes

Per dignitat, per humanitat y per el mateix tan renombrado honor, Catalunya ha d' esser antiduelista.

¿Pera qué les armes? la feyna del Nacionalisme es gran, y ab forsa rahó en aqueixes mateixes columnes de LA TRALLA pocs dies fa s' hi veyá retratada palpablement, per aixó crech de necessitat are més que may puig que les circumstancies ho exigeixen y l' experiència ens ho ensenya, demostrar quan equivocats viuen els que no tenen altra manera de rescatar l' honor que l' us de les armes.

Sápiuenho, donchs, els enemichs de Catalunya y tinguin present per sempre més, els nacionalistes catalans no poden, ni deuen de cap de les maneres per dignitat y per humanitat, ser propagadors del crim puig que no altra cosa es el duelo, tota vegada que Catalunya y ab ella tota la premsa honrada es enemiga acérrima del crim com ho ve demostrant y per lo tant antiduelista.

F. A. R.

Del llibre "Catalunya juzgada"

Heus aquí lo que deya l' insigne Bernardino Fernandez de Velazco y Pimentel, Duch de Frias, en sa obra intitulada "Deleyte de la discreción."

"Cuando renunció Su Majestad (Carlos V) la corona de España en su hijo Felipe II (retirándose á Yuste, donde determinó la vida con ejemplo admirable) entre otros loables consejos que le dejó, fué uno de este:

"Si QUEREIS AUMENTAR VUESTROS DOMINIOS, GOBERNADLOS CON ACIERTO, QUE LOS RESPETE EUROPA; SITUAD VUESTRA CORTE EN BRUSELAS; SI SOLO CONSERVARLOS, EN BARCELONA; Y SI PERDERLOS, EN MADRID."

No es veritat que hi llucava, el vident Duch de Frias? Si coneixeria el paño!

La «Escuela moderna» y «El Motín»

Està bé tot lo que s'escrigui y tot lo que s'fassi pera evitar qu'els prejudicis y quant significa enemiga a les tendències progressives derjuidiquin injustament al director de la «Escuela moderna», y aclaparin, contra lley y contra dret, aquesta institució. Tant ho estimo de justícia, creyent en l'ignocència d'en Ferrer, que jo mateix, devent a la generositat de LA TRALLA el haverho pogut fer, vaig ficar basa en aquest sentit.

Més no es en Ferrer sol que s'trova encartat en el sumari obert ab motiu del intent de regicidi perpetrat el 31 de maig en el carrer Major de la vila de Madrid. Sobre en Nakens y alguns altres, pesen acusacions que, per la índole del assumpte, se 'ls hi ha atribuït extraordinària gravetat, y casi be sols pera 'n Ferrer s'ha clamat en tots els tons y en tots els diapasos; pera 'n Ferrer se sostenen campanyes de tasca diària; d'en Ferrer s'ha demanat la llibertat immediata; pera 'n Ferrer y la «Escuela moderna», s'procura, s'aboga, s'reclama, pero quin buit, quina gebrà embolcalla a n'els demés encartats en el *procés del carrer Major*.

¿Es indiferència? ¿Es enemiga? ¿A cas se'rá cobardia?

Cert que al parlar d'en Nakens, al escriure sobre el cas d'en Nakens han brollat els processos; més tinguin en compte que l fonament d'aquets s'ha basat en que 'ls autors dels escrits denunciats feyen l'apologia del acte que s'atribueix a n'en Nakens: suposo que lo mateix succeiria tractantse d'en Ferrer. Si s'donessin com a certes les concomitancies que ab en Morral se li atribuïxen; si s'sentés el principi de que d'avans coneixia l'intent d'en Morral y, es sortís per aquí dihent de tot això: «ben fet, magnífic, m'agrada», ¿vegis si no caurien sobre l'autor de l'escrit les ires de tots els Fiscals a qual coneixement arribés la publicació de semblants conceptes?

Més aném a lo que fa 'l cas: la «Escuela moderna», es una institució eminentment progressiva, pera la qual, ja ho he dit, tots els que tenen fe en la virtualitat de les idees y tots els que creuen que les doctrines son impecables, deuen ajudar en l'empresa de que l'institució no pateixi per la presó d'en Ferrer y de que 'n Ferrer surti ayròs de la proba de sa ignocència pera be de l'institució educadora.

El *Motín* no será, si s'vol una institució, será un senzill element. Bueno: pero ¿quin element pera la democràcia, pera la llibertat y pera la revolució per la República?

¿Quin element pera la emancipació de la consciència popular?

¿Quina lluyta més titànica la sostinguda per El *Motín*, contra totes les negociacions de la teocràcia, contra tots els abusos del poder, contra totes las detencions del dret?

¿Quina constancia la de El *Motín* en la batalla empenyada?

¿Quina fe la de El *Motín* en la bondat de causa?

¿Quina abnegació la de El *Motín* pera 'ls sacrificis per l'idea.

¿Quina austeritat la de El *Motín* en sos procediments, y quina conseqüència en sos principis?

Bé fan quants defensen apoyen y sostenen la causa de la *Escuela moderna*, y millor obren els que desinteressadament ho realisen; pero malament procedeixen, molt malament, quants callen, no procuren ó no aboguen pera El *Motín*. Y en aquest cas, y en aquesta ocasió, vull creure que certes campanyes no s'fan en determinat y exclusiu sentit perque la *Escuela moderna*, sigui molt rica, y El *Motín* pobre, molt pobre.

Pera 'ls sincers liberals, pera 'ls democràtes convensuts, pera quants odien les tiranies del poder y la rêmora de tota reacció, deu ser El *Motín* objecte—per lo menos—de tanta assiduitat, de tant amor com la *Escuela moderna*, perque, a part el bé positiu que per la causa del progrés ha realitat El *Motín*, té 'l mèrit d'haver sigut obra del treball y del esforç d'un home, sens més elements que la seva fé d'apòstol y la seva voluntat de ferro.

YSART BULA

¡¡Aném junts!!

Negar que 'l nombre de combregants en les idees republicana federal y nacionalista s'hagi doblat durant aqueixos darrers temps de vilipendis y atropells pera 'l Catalanisme, sería negar la evidència descaradament.

Pera no convenir en lo predit; pera no reconèixer aquest avenç, es precis esser cego ó no volguerhi veure; tant més quan l'aixample observat en abdos camps simultàniament no ha sigut efectuat ab escrupoloses recances

ni ab maneres hipòcritament encobertes, sinó franca y decididament; tal com se realisen les accions de quines se 'n té plena consciència y arrelada convicció.

Les insidioses persecucions ab que s'castiga als honrats y dignes ciutadans; els desgavells continuats d'una política xorca y d'etern fracàs y una lley pretoriana, originaren la gran Solidaritat Catalana, fénix de pau y germanor qu'obrí nous horitzons pera 'ls autonomistes de casi totes les tendències y colors, conscients ó inconscients incògnits ó declarats qu'obstinadament s'imaginaven no haverhi més que llot fora 'l llur camp d'acció.

Y una volta corregut el vel dels prejudicis, va mostrarlos l'ultra-horitzó en tota sa realitat, simpatizantlos de prompte a uns y altres les respectives doctrines que poch avans alguns trobaven, vistes de lluny, falses y enganyoses, induïts exclusivament per rancúnies personals y ridícoles petiteses.

La Solidaritat ha fet conèixer a fons a gent que únicamentse coneixien superficialment y quins actes s'observaven ab els lentes de l'odi sectarista, presentantse als ulls de llurs contrincants com a homes indignes y de baixos instints molts d'aquells que, posseïdors de forsa honrada y d'enlayrades mires, predicaven justícia, llibertat y progrés.

Y lo mateix ha esdevingut en l'ordre de les respectives idees, avans, pera alguns, pecaminoses social y políticament parlant y avuy, que a conseqüència de la benehida tolerància dimanada de Solidaritat son escoltades en converses, mitings y conferències y que son estudiades sens apassionaments ni ofuscacions, plens de joia 'ls cors y serens els esperits, lliberals y redemptores.

Aixís, evolucinant serenament a mida que s'han conegut programes que no s'havien llegit may y homes que s'odiaven, s'han sumat voluntats y consciències a la República y Autonomia y aixís es com devém prosseguir, sens admetre dictadors ni aixecar ídols, unificats en les hores d'angoixa y en moments de perill pera la llibertat dels homes ó dels pobles.

Aixís farém obstinada y efíca obstrucció a tot lo que pretengui deturar l'avenç triomfal de les doctrines sanes y anularém als falsos redemptors; als revolucionaris a data fixa; als antimonárquics ab sou de la monarquia.

FRANCESC ARMENGOL

Sabadell.—IX.—06.

UNA VISITA

Era 'l divendres a quarts d'onze del matí que comparegueren dos individus demanant pel director; se 'ls va conèixer com als mateixos que 'l vespre anterior, a quarts de deu si gueren a la Redacció ab el mateix objecte.

Dels companys qu'ens trobavem casualment a la Redacció, en sortiren dos a rebre als visitants preguntantlos l'objecte concret de la visita. Y un d'ells, el més alt, digué:

Yo soy vinaixa y vengo a entenderme con el autor del articulo en que se me ataca atribuyéndome cosas que no he hecho.

Y como no soy hombre de tonterias de espaldas busqué ya ayer al que creo es el autor del articulo para pedirle una rectificación.

Un de nostres companys li digué que ab això de las espaldas pensava lo mateix qu'ell y que comprenia que les coses s'han de fer aixís. Desde aquest moment, el que digué dirse vinaixa, parlà en l'hormós y fresch valencià, que domina perque es el séu; aixís ens entenquerem millor y podem dir al visitant, que:

En El *Radical*, de Valencia, del día 3 de Setembre prop passat, s'hi llegeix:

En cierta ocasión, fué delegado (En vinaixa) por sus compañeros de Consistorio para que fuera a Argel en busca de MORITOS; y después de DISTRAER UNOS CUANTOS MILES DE PESETAS, presentó en Valencia una cuadrilla de desgraciados TINTADOS que el que más y el que menos había comido más arroz por la Huerta de Ruzafa que vinaixa rancho por los asilos. Esta fiestecita costó 30.000 pesetas.

Pera acontentar al visitant creyém que n'hi ha prou ab transcriure això. El *Radical*, diu moltes més coses.

Si vol, donchs, que rectifiquém, podrém copiar tot lo que diu El *Radical* de Valencia del día 3 de Setembre de 1906.

Noteta

Sento molt no resultin a diari els actes de protesta que Catalunya té de fer en contra del govern; tampoch no 'n tinc prou que s'fassi una lley especial pera Catalunya ni qu'aquí traslladin algun presiri del Africa; aixís mateix que surti algún periòdic i digui mal dels catalans y de Catalunya; no fa pas res que 'ns diguin: *Si no habla cristiano no entiendo. No hable V. moro*, y altres paraules per l'istil per gent vinguda d'allà. De totes aquestes grolleries me 'n alegro molt perque aixís se posa llevar a la terra catalanista pera demà tenir son benèfic fruit.—ROSSENDO CARRAU, (Obrer del port)

La Dona en la Societat

El feminisme tal com avuy se practica, es a la vegada un error y un perill. Totes les persones desitjoses d'introduhir en els interessos socials la idea de justícia y de progrés racional, reconeixen la necessitat d'extendre aquesta justícia a tots els individus sense distinció de sexe, y la d'organisar la vida individual y col·lectiva de manera apropiat pera realisar la més gran quantitat de felicitat y de progrés possible.

Me sembla que pera obtenir un resultat pràctic en la reforma que s'imposa en lo que s' refereix a la dona, no n'hi ha prou ab dir «el caràcter de la educació de la dona deu esser diferent del que somnia la educació del home». Cal precisar els punts ahont se remarca la dissemblansa. Entrar en detalls d'aplicació que totes les mares deuen tenir ben presents en el seu esperit. Com que jo prenc sempre com a punt de partida, la mare de família en sa llar, baix el concepte dels serveis que ella deu aportar a la societat, tot preparant homes pera l'avenir y pera 'l bé de tot un poble, la prenc donchs desde la entrada d'un nou nat a la vida.

L'interés de l'infant domina en ella sobre totes les preocupacions personals; y es aquí que 'l seu treball social comensa, es aquí que la mare deu comensar a donar al seu fill ó filla la part que li convindrà en un proper avenir.

Si la mare desitjava vivament tenir un noy, jo crech que no tindrà pas l'idea d'educar com a noy, la filla que 'l destí li haurà enviat. Y tampoch si era una noya lo que desitjava, no educarà com a noya l'infant que li haurà vingut.

Al mateix moment que la personalitat comensa a formarse la distinció s'accentúa.

Un nen de quinze mesos comensarà ab la seva cullera a redoblar al demunt de la taula, beure en el plat y moure enrenou per tot el seu voltant: sentireu tot seguit als seus pares exclamar: «Ja s'veu que es un noy; té un puny!»

Una nena de la mateixa edat farà lo mateix, dolsament enfadats li dirán: «Y bé, y bé senyoreta, qué es tot aquest enrenou? Vols tenir enteniment?»

Donchs en aquesta diferencia d'apreciació, els noys se fan grans; nen-home amanyaga tendrament les nines de la seva germaneta; ne pren una y la bressa ab ses adorables tendreses de les quals els nens son pròdichs... y tot seguit la mamá crida: «Miréulo 'l ganapia: un nen que juga ab nines...» Y llavors li donarán pera jugar soldats de plom, eynes, etc., desavesantlo ja desd'are a jugar delicadament, elegantment, ab coses que son molts cops desenrotlladores en els esperits infantils de gustos apacibles, delicats, sedentaris, que sols s'aplicarán a la nena. El vell Montaigne ens ho ha dit: «Els jochs dels infants no son pas jochs, cal considerarlos com serioses accions.»

La part masculina de la família tendeix ja a n'aquesta intenció. Un home se mostra sensible més que cap altre al valor real de la seva dona, fins d'altres dones si volen; y veureu com no s'estará de dir al seu fill ab un gran accent de sinceritat, quan veurà que aquest pren aires de tendresa ó aficions delicades; «estigat quiet nen; això es bó pera les noyes». El petit home reacciona, se sent ferit, y no es extrany de sentir un nen de sis ó vuyt anys declarar que no vol jugar ab nenes. Y llavors els pares ne tenen una gran alegria.

Es aixó una constatació que faig, y no una aprobació. Aquesta manera de procedir, es, al meu modo de pensar, una equivocació, una falta, que crea y desenrotlla el dualisme dolorós del qual ne sofreix la societat tota.

Educant les noyes ab gustos especials, y als nens ab gustos desdenyosos dels de les noyes, se prepara 'l malentés del pervenir, aquest mal entés gracies al qual tantes llars no subsisteixen més que per la inmolació d'un dels dos components ó de tots dos a la vegada.

Agrupant apart elements de maneres de fer y de pensar tan diametralment oposades, aquestes dues series de sers que son cridats a ajuntarse, se deixa al entrar que les circumstancies les més exteriors ó les més fortuites determinin un avenir més ó menys negre y sombre.

Necessariament els dos sers que s'uneixen fan més que ignorarse, son de sentiments oposats. Si un amor immens y una inteligencia superior no permeten fondre en una les dues naturaleses, els sofriments son inexplicables, els disgustos sense fi y la infeconditat intelectual y moral es irremediable. Quantes y quantes n'havém vist de vides d'homes intelligents anulades, perdudes, dispersades ó enfonsades, a causa de no ha-

ver pogut «entendres», ab la dona que havien escullit. Quantes y quantes n'havém vist de vides de dona sacrificades, caygues en eternal y insondable tristesa, ó del contrari a la revolta ab ses terribles conseqüències a causa de no haver pogut esser «compreses», per aquell ab el qual havia de viure.

La educació ideal, al contrari, es aquella qui completa la família tot enmotllantse en ella mateixa. Llavors aquesta doctrina vol que noyes y noys visquin junts, que tinguin els mateixos estudis preparatoris ab exercicis diferents, pero dintre d'una freqüentació constant, que per si sola sia una garantia pera l'avenir.

Solament, en efecte, la coedverció pot fer de manera usual la veritable unió de l'home y de la dona, la unió de cor y d'ànima en la qual la consideració es igual a la tendresa, ahont la esposa sosté y consola al marit, qui per sa part la respecta y veu en ella una veritable companya.

MMB. DE HAUSSY

RESSÓ

Ha arribat fins a nosaltres el resso d'un fet que de resultar esser cert, com tot fa preveure, fora digne de que la autoritat militar dexés de banda certs rigorismes improcedents y intervingués activament en assumpte tan escandalós.

Hem sapigut que a Barcelona hi ha una senyora viuda d'un capitá d'infanteria nascut a Cuba, que junt ab dugues criatures, s'troba en la miseria més espantosa, mercés a certs actes de certa persona que, segons ens diuen, era coronel y jefe del mateix batalló en que prestava servey l'esmentat capitá difunt.

La senyora viuda recorregué ja fa temps a les més altes autoritats militars en demanda de justícia, pero aquestes no degueren veure la gravetat de la denuncia y dels fets ocorreguts entre dit coronel y 'l capitá, car deixaren de fer lo que corresponia, restant la pobra demandant desamparada y, per conseqüència, consentint en que'l causant de tantes desgracies segueixi sense impediment de cap mena el manament de son regiment.

Volém creure que encare que sia LA TRALLA la que s'ha fet resso d'aquest remor, no deixarà per aixó la autoritat militar de fer justícia, y que de ser cert tot lo dit obrirà una sumaria y exigirà les responsabilitats degudes al que resulti culpable.

De tots modos, per lo que sia, ens permetém recordar als instructors militars que en el seu Códich hi ha un article que aproximadament diu: «El superior que pidiere prestado a un inferior será castigado con la pena de etc.»

A defensarse

Molt afalagadora es, y tots els bons catalans hem d'agrahirla, la campanya moralisadora que contra determinats periòdichs ha emprés el valent senmanari nacionalista LA TRALLA.

Ja era hora de que algú comensés aquesta patriòtica tasca puig el mal va fentse crònic y si tots a mida de nostres forces no hi cooperém, dintre molt breu temps tindrem extesa per tota nostra terra la corrupció de costums que en certa part que 'm callo es moneda corrent.

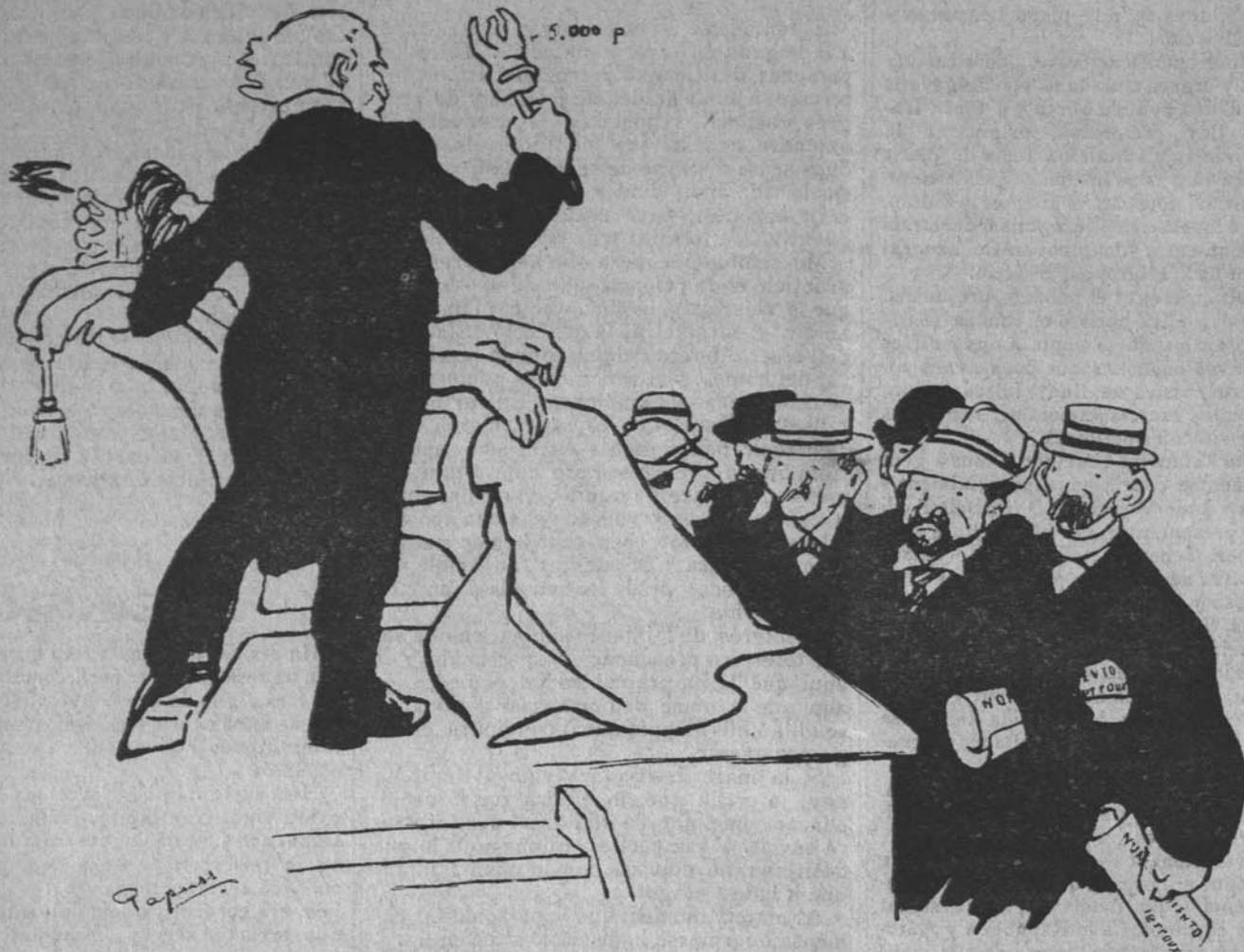
Ja que qui deuria prohibir aquesta classe de publicacions no s'en preocupa gens ni mica, ens toca a nosaltres donar el crit d'alarma pera que tot bon ciutadà amant de la tranquil·litat de sa casa's torni un guarda del progrés y de la civilisació, contra aquestes cátedres ambulants de criminalitats, contra aquestes veritables covadores d'assessins, perque no cal dubtarho; l'home que per sa dissort té 'l cervell fleble y lleix constantment semblants escrits y dia tras dia sos ulls s'enlluernen ab els terrífichs gravats que en ells s'hi intercalen no té remey per ell, a la curta ó a la llarga té d'engroxir ineludiblement les nombroses llistes de presiris y presons.

De tot aixó n'estém ben compenetrats, puig no hi ha dubte que si un nen per lley de la Naturalesa aprén tot quant a l'escola se li ensenya, ab molta més rahó hem de suposar qu'un hom té d'arrelarseli una lectura perniciososa si aquesta es continuada.

A la lluyta donchs, y procurém ab nostra constancia extirpar d'arrel aquest cranch séptich que ab son virus de sanch y llot enverena paulatina y silenciosament els fins are bons sentiments dels fills de nostra preuhada Catalunya.

JOAN CRIQUET LLETCHÉ

Gran modo d' administrar

A Barcelona esta muela muy cara le ha de costar

La Real Asociación de Cazadores de Barcelona

Res ha fet el senyor Governador pera atendre a lo que, en justicia, demanava LA TRALLA. No 'ns crèiem haver de demostrar fins ahont arriba la bondat d'aqueix senyor enfeynat en ressucitar el caciquisme liberal, el caciquisme conservador, el monarquisme, etc., y en mantenir el foch sagrat del republicanisme (?) lerrouxià.

Ell no ha volgut créurens y deixa les coses de la mateixa manera. Però atengui qu'are ja no es solzament joch escandalós el que s'fa a la real, sinó joch asquerós com ho prova el fet de que fá poch se varen trobar LES CARTES MARCADES...

De manera, Sr. governador, que no solzament se juga als prohibits, sinó que, ademés, se juga malament, ab lo que 'l president de la real ha faltat a sa paraula, y 'l secretari queda en mal lloch per quant va dir en plena redacció que s'hi jugava net.

¿Qué fá 'l governador que no esbrina les coses? A qué es deguda l'actitut passiva d'aquella autoritat?

¿Es que s'ha espantat perque tem les influéncies de certa gent?

¿Es que no li sab greu de tolerar la realitat del joch en una casa real?

Fixi-s bé en que 'ls jochs que s'varen trobar marcats, eren els de pinta blava, es a dir, els del mateix color que la sang dels nobles...

¿En qué quedém? ¿No's tanca la real asociació? Ja procurarem sapiguer el per qué.

Y, segons lo que sigui—créguins—picarem fort.

Pera ferse ben-veure del Nacionalisme, els Srs. de la real han anat a suscriurela com a protectora del Congrés de la Llengua Catalana.

Y ho han fet ab la quantitat de cent pessetes qu' es una quantitat bastant decent... si no prové del embolich dels jochs de cartes.

Ab aqueix donatiu, els Srs. de la Real deuen haver cregut demostrar l'amor que senten per Catalunya y per són idioma.

Nosaltres, contents de que, per nostres campanyes s'hagin portat un centenar de pessetes més al gran Congrés de la Llengua Catalana, hem de dir a la real que, ab tal donatiu han fet molt poch, perque cal que tothom contribuïxi segons les forces. Y la real que, en 10 minuts de joch guanya 100 pessetes, lo menys que podia fer era suscriures per 5.000 al Congrés.

Y aleshores sí que LA TRALLA agraïda hauria deixat la campanya que sosté... fins a l'altra senmana.

No badém els Nacionalistes. Tots coneixém les martingales de certa gent. La generositat no deu ser egoista.—K. TA. LÁ.

¿Aném errats?

Quan en hores de calma reconcentro ma pensa, y observo detingudament les evolucions y'l camí emprés per la col·lectivitat obrera catalana, y miro d'una manera despassionada ab el coratje que aquesta col·lectivitat s'empeny resolta pel camí emprés, me solch preguntar llavors y en mí mateix: ¿som nosaltres, els obrers catalanistes, els qui aném errats? ¿som nosaltres els qui hem emprés diferent camí del que'ns calia, degut a la nostra posició social, ó be son els altres, els qui formen la massa col·lectiva obrera? ¿Pot l'obrer català trobar dintre un règim verdaderament unitari y centralista, per democrata que s'anomeni, la solució, ó be orientació, de lo que en l'ordre social se li fá indispensable, quan en aqueix terreny s' manifesta? ¿Per qué, donchs, aquesta fé cega en secundar un moviment que es la antítesis de la llibertat col·lectiva, base de la emancipació social, com es la llibertat del individu? ¿No existeix per ventura la organització verdaderament democràtica y federativa? ¿perque no lluytar donchs en aqueix sentit? No's cregui que vulgui jo marcar el camí que deu haver de seguir l'obrer català pera millorar la seva actual situació, aixó may, que ni a néofit arribo en qüestions tan complicades, faig aquesta observació solzament com a defensa a certs atacs que se'ns han dirigit als obrers catalanistes, com volguent tirarnos en cara que aném de brasset ab la burgesia, perque segons ells burgés es el moviment anomenat catalanista. Semblant afirmació l'he sentida a fer moltes vegades, y no's té en compte que'l sentiment autonomista no es, ni ha sigut may, un sentiment exclusiu d'una determinada col·lectivitat ó classe, que aqueix sentiment arrela fort en tot cor sensible, perque es el bon sentit comú que's revela contra lleys inarmoniques, quins resultats tant els sufreix a Catalunya el ser més miserable, socialment parlant, com el més opulent, que per tenir el cor sensible no's necessita tenir la qüestió econòmica resolta, necessita solzament ser home.

El moviment catalanista no's mou impulsat per qüestions de forma, no cerca, per lo tant, la direcció suprema d'un govern determinat, aixó es, no enlayra homes, sino idees; no crida visca l'individu! sino visca el moviment que impulsa, que es dinàmica forsa que mou y capgira a la col·lectivitat catalana perque's rebel·li contra 'ls opressors d'ella, l'unitarisme y'l centralisme, que es ben certa cosa, que aquesta col·lectivitat la formen els individus nascuts a Catalunya, siguin rics ó pobres, siguin obrers ó burgesos.

El cor del home, sensible sempre als afectes morals, no classifica la impressió que 'l fa sentir, que sols impressió sigui, li basta pera que 'ls sotrats d'ell siguin la afirmació de la seva sensibilitat.

Y aixó es lo que fem els obrers catalanistes, el moviment ens impulsa y 'ns movém portats sempre per l'ideal, mirant com a cosa accidental de la vida en aquells supréms moments totes aquelles coses que entren de ple en el terreny social obrer. Quan ens enardim al crit de visca la autonomia de Catalunya! al costat nostre sols hi veyém catalans, no capficantnos en lo més mínim la llur posició de cada un d'ells, que aquestes coses son mesquines al costat de la transcendental qüestió de la llibertat dels pobles.

Per aixó repeteixo com al comensament d'aqueix article: ¿som nosaltres, els obrers catalanistes, els que aném errats? y meditant, y treient conseqüències, vinch a deduir que no som nosaltres, els obrers catalanistes, els que fem feyna negativa apartantnos del camí que's diu veritable pera 'l conqueriment de nostra emancipació, no ho som ni ho hem sigut may, que'l lluytar per la autonomia de Catalunya es feyna veritablement humana, que'ls que van errats son els que lluyten pel conqueriment d'una forma unitaria y centralista, que al cap y al últim es cosa insustancial per la llibertat dels homes.

Tinguin ben entés tal cosa'ls obrers catalanistes, y pensém que al lluytar per la autonomia col·lectiva lluytém també per la emancipació nostra, aixó es, per la autonomia del individu.

AGUSTÍ PEDRET Y MIRÓ

Propaganda individual

Nostre ideal ha d'arribar a ésser comprés de tots els Catalans.

Per deixadesa uns, per ineptitud els altres, per insanes influéncies els demés, es lo cert que son encare en gran nombre 'ls Catalans que no coneixen el verdader avens, la única Democràcia, la hermosa llibertat.

No es, donchs, prou el periòdic; no es, donchs, suficient el miting; es precisa la propaganda individual.

Y aquesta's pot fer a cada moment, en no importa quin lloch, arreu, ab tota mena de persones siguin com siguin.

Pujaréu en un tranvia y trovaréu ocasió de ferla. Aniréu a un café y se vos presentarà moment oportú pera predicar el Nacionalisme. En el Teatre y sortint de l'Església, en el lloch més modest y en el més aristocrata, per tot hont aneu podeu ensenyar, podeu difundir el Nacionalisme.

Y, dins de vostres cases, y en vostres treballs particulars, sempre trobareu manera de propagarlo ab la paraula que, per poch que sapigüeu expressarvos, la Veritat qu'enclou nostre credo's farà sentir, se farà escoltar y seguir ab Amor perque es, el Nacionalisme, Amor y llibertat.

EMILI CAMPDERÁ
(fadrí fuster)

CONVERSES

(Interview entre D. alacandro y un amich seu)

—¿Se puede?

—¡Adelante!

—¡Hola! ¿Cómo está V. D. alejandro?

—¡Psé! Vamos tirando...

—¿progresos, eh?

—No me hable V. de progresos, amigo mio, porque son muy escasos los que hago.

—¿Está V. descorazonado D. alejandro?

—Sí. Estoy perdido. Este progreso consumirá mis energías y mi dinero (?)

—Es un gasto atroz el sostener un diario, ¿verdad?

—¡Ya lo creo! En madrid no me costaba tanto como el de aquí.

—¿Y esto a qué es debido?

—¿A qué es debido?... Porque allí debía y no pagaba a nadie. Que lo diga Apolo. ¡Pero aquí es una barbaridad! Pague V. el personal de cajas, rotativa, estereotipia, repartidores, tinta, papel, sección telegráfica, electricidad, etc., etc., y le queda a V., más que menos, un déficit de VEINTE DÜROS DIARIOS!

—¿Veinte duros? ¡Caracoles! ¿Sin contar la mensualidad de los redactores, eh?

—¿Los redactores? Suerte que todos ellos escriben gratis, que sino... Ya le digo a V. que si Moret no se apiada de mí, estoy perdido!

—¡No sea V. pesimista, D. alejandro! Los protectores que tiene V., aún que sean del Sol... que más calienta, no le abandonarán nunca.

—¿Los protectores, dice V.? Para que lo sepa son muchos que me han dejado solo! Al fundar el periódico, recibí muchos halagos, muchas promesas, me hablaron de muchos sacrificios, pero en estos supremos instantes no me sueltan una perra!

—No hay que desanimarse por eso, don alejandro. Mientras los obreros le sigan...

—¡Los obreros! ¡Mis queridos amigos los obreros también me abandonan! ¡También me dejan solo! ¡Todo el mundo me ataca encarnizadamente! Los republicanos solidarios, los catalanistas, los regionalistas, los nacionalistas, los autonomistas, los federalistas, los carlistas, los socialistas, los anarquistas, y, para colmo de mis desdichas, hasta las sociedades obreras de resistencia... Todos estos y la Solidaridad Catalana me han partido por la mitad, dejándome sin partido!...

(En aquest punt, D. alacandro, emocionat, va perdent els colors paulatinament, tornantse groch com els matons... fraternals, dich de Pedralbes).

—¡D. alejandro! ¡D. alejandro! ¿Qué le pasa a V.? ¿Se encuentra V. malo?

—¡No es nada!... ¡Es un vahido!... Yo sé que puedo exclamar con el poeta: "¡Qué solos se quedan los muertos!"...

Al pronunciar aquesta frase D. alacandro s'apoya de colzes a la taula, apretantse el cap ab les dugues mans, com penedit de la seva obra, contemplat, ensimismat, les quartilles d'un article sensacional que estava escrivint ab el títol de "¡La muerte en los labios!"

J. FINCANOVA

El capellá de la presó

Se coneix que hi ha qui té interès en que les presons siguin un lloch de torment pera els presos, en contes de ser una escola de correcció. El capellá de la presó ho entenía d'aquesta última manera y l'han deixat cessant, nomenantne en son lloch un altre de interí. Se veu que la destitució portava molta pressa.

Els més perjudicats serán els presos que a la desgracia de la falta de llibertat haurán d'afegirhi l'allunyament d'un amich que feya tot lo que podia pera felshi menys dolorós el seu empresonament.

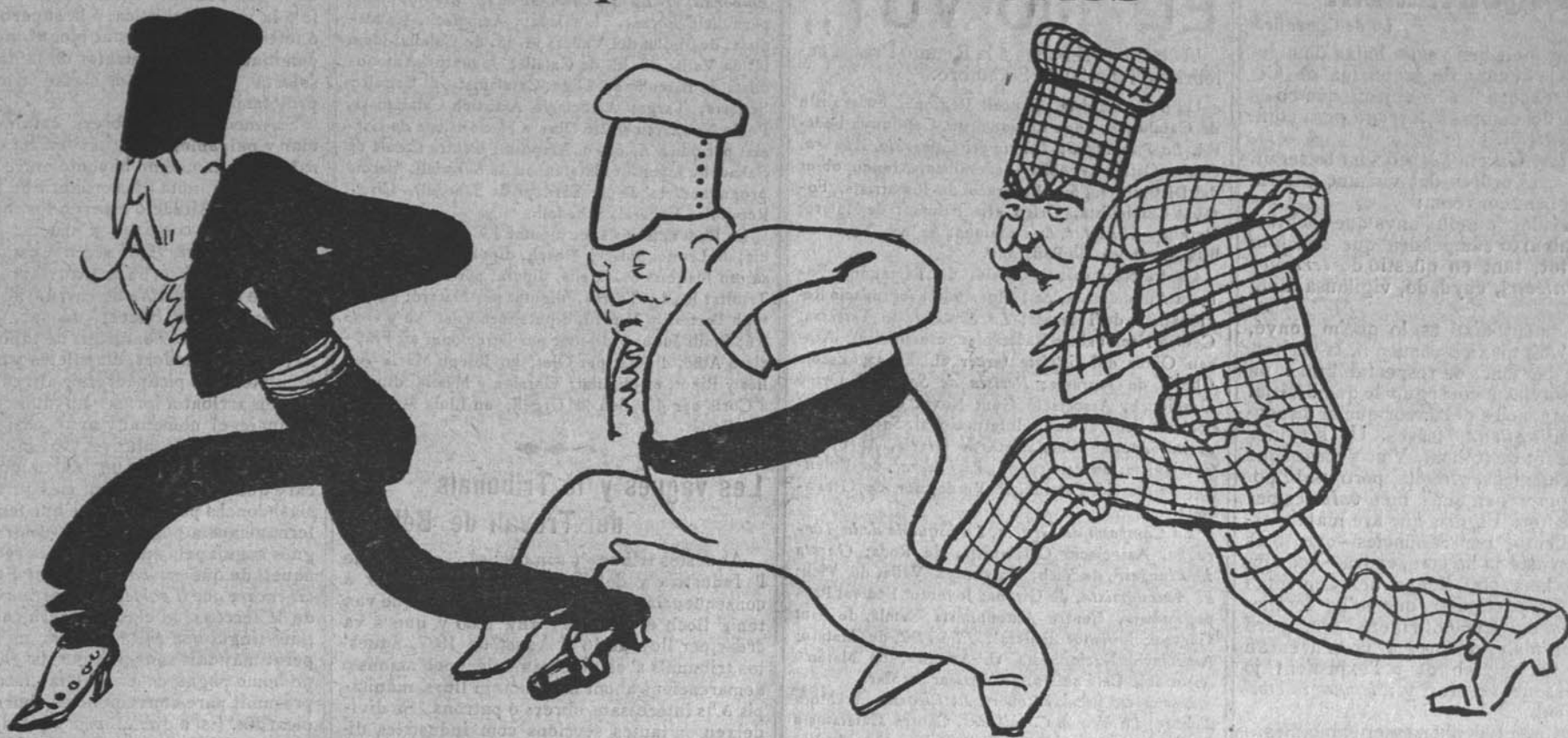
Ell ab recursos propis havia fundat una biblioteca, y continuament recorria les cel·les pera oferirlosli obres de totes classes, segons el gust de cada un, pera felshi menys amargues les hores de solitud; son nombroses les vegades que per intermediació seva havien quedat en suspens els castichs imposats a ne'ls presos, havent organitzat ademés un orfeó pera 'l quin havia de costejar el corresponent piano, pera que'ls presos poguessin passar una hora diària distrets ab el cant.

Molt més podriem dir, però ab aixó n'hi ha prou pera fer coneixer qui era'l capellá de la presó que ara han destituit ab tanta pressa.

Lamentemho y dihem una vegada més: coses del centralisme.

M. R.

Els quefes de minories

El Morito, el Canario y el Sobrassada

Una bandera pera LA TRALLA

¡Grans mercès!

Uns quants obrers catalans que senten simpatia pel nostre modest senmanari, se proposen recaudar per subscripció pública, una quantitat ab la que's costejarà una bandera pera LA TRALLA.

Per endavant hem de donar les més expressives mercès als autors de la idea, quina estimable distinció considerem francament inmerescuda.

L'acció que hem vingut fent en el poble català y especialment en els obrers a qui hem procurat allunyar de tot fanatisme y ridícula veneració, al ensemple qu'hem volgut per ell tots els drets que dignament li corresponen, no 'ns fan mereixedors de tant valiosa ofrena, donchs tots els nostres actes son y serán sempre inspirats en el desitj de contribuir a la dignificació nacional de Catalunya y nascuts del deber social qu'ens pertany com a catalans que som.

Més si aquesta bandera ha d'esser el símbol del fruit qu'hem sembrat, benvinguda sia. Nosaltres sols aixís la acceptarem, puig d'aquesta manera ella será la expressió dels nostres obrers qui tornen a la Pàtria, estampant en son front, el bes de l'amor per la mare que plorà llur fugida.

Veusaquí perquè'ns plau consignar aquesta nova.

Mes tot repetint l'expressió del nostre profund afecte als iniciadors, hem de ter asseguransa als mateixos y a tots els catalans de que l'energia y la fermesa que fins are 'ns estimulen no minvarán gens ab el goig d'aquets afalachs qu'han de ser un motiu més d'entusiasme pera la lluita.

LA TRALLA

NOSTRES EXTRAORDINARIS

S'està ja preparant el de les **DONES CATALANES.**

Les escriptores y artistes que no hagin rebut els corresponents avisos, són pregades de remetre llurs treballs a la breuetat possible, a fi de que, tenintlos, poguem determinar el número de planes de que haurà de constar.

Un altre extraordinari dedicat al **25 DE NOVEMBRE.**

Ab motiu del cap d'any de la sortida del número dedicat a PI y MARGALL y a lerroux, y de que siguié l'últim denunciat durant l'any passat, publicarem un extraordinari que 'n dirém del **25 DE NOVEMBRE.**

Els que'ns remetin treballs pera dit extraordinari, pensin que l del mateix dia del any passat va ser denunciat per **copies de lo dit y escrit pel apòstol del Autonomisme En Francisco Pi y Margall.**

Ab aixó, procurin no badar.

Els rétols en catalá

A En M. A. T.

Es precis que tot catalá usi en tots sos actes, públics y privats, la seva llengua, per dignitat y per vergonya. Y'l que no ho fagi per temor al qué dirán mitja dotzena de cervells esquifits, no té dret a dirse no sols catalanista, ni tan sols catalá, perque Catalunya, la nostra Patria, aquesta y cap més llengua parla y aquesta y cap més parla floreix en sos llavis.

Els catalans, els catalanistes, els que trevallem pera que la nostra terra torni a tenir fesomia propia, els que volém veurela nacionalisada, hi hem de tenir més interés que ningú. Hem de fer que tothom, vingui d'ahont vingui, al posar els peus a Catalunya, s'adongui de que veritablement se trova en terra catalana. Y aixís com el primer mot que ha de sentir ha d'esser en nostra parla igualment el primer rétol que llegeixi ha de serho, puig altrement fora incomplerta y mentida la nacionalisació que ab tant d'afany perseguim y per la que tants catalans se desvetllen y's sacrifiquen.

Y aixó que per certs cervells resulta una nimietat es fonamental. Sense parlar en catalá, sense usarlo en tots nostres actes particulars y comercials, sense que la divisa que porten nostres establiments sigui castissament catalana, els que'ns vantém de cercar la autonomia y la deslliuració de la nostra terra no serém catalans com devém serho, ni Catalunya será la Catalunya que ha d'esser, reintegrada de tot lo que li dona color y vida.

Y'ls que sembla no'ls preocupa el que se usi el catalá absolutament en tots els actes, els que no's fixen en que'ls rétols siguin ó no siguin escrits en catalá y's pensen treval·lar com el qui més per Catalunya, devém dirlos que van errats y que son uns inconscients; car fan el joch dels enemics de casa nostra ab la candidesa més llastimosa.

Y aquets detalls, aquest etern no m'hi fixo, es lo que'ns ha portat la desnacionalisació de Catalunya. Aquest despreocupament incalificable es lo que'ns ha portat a ésser subjectats en lloch d'esser lliures. Aquestes petiteses ens han fet més mal que tots els governs y que totes les lluytes.

L'home conscient, el que té noció exacta de lo que fa y de lo que representa, un detall li resol el problema més intrincat.

Per un seguit de detalls, Catalunya va perdre la seva llibertat.

Per un seguit de detalls previstos, els homes conscients d'avuy farán la Catalunya nostra del avenir.

SABBS.

¿Qui ho diu, que no són sabis...?

Els periódichs de mayor circulación, d'alli dalt, sempre demostren tenir gran sabiesa y están molt ben enterats.

Y quien dijere lo contrario, miente. O si nó, vegin lo que deya el diario defensor de los intereses militares del dia 19 del passat Setembre:

Un fabricante de embutidos de Chicago, recién llegado á Barcelona, ha hecho una compra extraordinaria de cerdos que ya han sido embarcados para América.

De Barcelona han desaparecido todos los redactores de LA TRALLA.

Als que diuen aixó no més se'ls pot calificar de sabis y de ben enterats. Sabis, perque recorden novament tot alló de los embutidos, y de los cerdos, y de los Tocinos Unidos, qu'algún temps va ser la diversió dels espanyols. Bén enterats, perque de la desaparició dels redactors de LA TRALLA s'en va convence tothom el dia 30 de Setembre en el local del Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Industria, ahont s'hi varen reunir, a nostra crida, centenars d'entitats, periódichs, etc. Y, encare més: avuy, ó sigui al cap de tres senmanes que varen dir aixó, els de LA TRALLA defensém los intereses militares amenassats per un interesado que, de segur, qu' es suscriptor del diari qu' ens considera desaparecidos.

Per lo tant, no badeu!

Pro no es l' ejército español sol el sabi y el ben enterat.

El diari del gran Romanones també ratlla a gran altura.

El dia 21 de Setembre, el diario universal publicava una correspondencia de Tarragona en que's relatava la celebració dels Jochs Florals organitzats per la Agrupació "Gent de mar", de la següent manera:

"Obtuvo la flor natural el anciano don Francisco Ubach Viniela (?), QUE VIVE EN GAY SOBER..... etc."

Els devien dir: ¿es MAESTRO EN GAY SABER?—Donchs es lo mateix que "MAESTRO EN BELCHITE ó EN NAVALCARNERO....." Y aixís es com varen fer un poble que's diu GAY SOBER.....

Després d'aquestes proves, ¿quí es que s'atrevirá a dir QUE NO SÓN SABIS?

Una de les coses més boniques d'aquell diari, es el peu d'impremta.

Diu aixís: Imprenta de EL EJÉRCITO ESPAÑOL Válgame Dios, 6

Y tant "válgate Dios."

Millor fóra que's traslladés a un carrer que s'en digués:

"FÍATE DE LA VIRGEN."

El Correo Catalán deya l'altre dia:

"Un periódico madrileño dice refiriéndose a nuestra región, que dos compañías de cazadores y un escuadrón de caballería harán movimientos de práctica en "Lliná, Aliay, Cañamós, Vallgorguina, Acinella, Ozsabiño, Palau y Tordero."

Y efectivamente; ninguna de estas poblaciones existe en Cataluña, porque lo que el periódico dice Lliná, es Llinás; Aliay, Alfar; Cañamós, Canyamás; Vallgorguina, Vallgorguina; Acinella, Olzinellas; Ozsabiño, Orsavinyá, y Palau y Tordero (!!), Palautordera..

Per tot el coneixen

La impopularitat que a Catalunya disfruta el progreso, el descrédit que pesa sobre'l seu director lerroux, perseguit per estafa pels tribunals de justícia, el menyspreu ab que'l tenen els obrers catalans y la convicció absoluta de que en lerroux es pagat pel govern de la monarquia espanyola, fan que sia inútil y malaguanyada tota réplica a dit diari el progreso. Le Petit Catalán, ha fet bé de no respondreli més puig ni pel seu llenguatge repugnant y la seva manca d'educació, ni pel nivell moral del dit director mereix una plomada pera discutirhi.

Disposats a sostenir en tots terrenes una discussió ab en lerroux s'ha negat sempre a sostenirla. Donchs no té'l dret d'esperar consideració de la gent honrada.

Le Petit Catalan, probá de discutirhi ab rahonaments y ell li contestava ab paraules groixudes capasses d'entusiasmar als quatre que'l segueixen, pero indignes d'esser adreßades a tall de réplica a persones cultes y intel·ligentes.

En lerroux ha sigut conegut pels radicals socialistes y republicans radicals de Fransa y ha tingut de sofrir la vergonya de sentir-se anomenar per ells "mal republicà, y "grosser".

Els Republicans catalans del Rosselló que no cobren de les monarquies, son massa amunt pera ferse ab una disfressa de la talla d'en lerroux.

Y are, ¡pela aquest pressech!

JOAN GATUELLAS Y RIBALTA (Obrer)

COMPARANSES

Diuen allá dalt:

Quien piensa en mañana, desconfía de Dios.

Dihém nosaltres:

Qui endavant no mira, endarrera cau.

Els diuen: "Pan y toros."

Nosaltres dihém: Salut y feyna.

Els son generosos (?)

Nosaltres som "egoistes."

Els fumen.

Nosaltres els hi paguem el tabach.

Els fan "género chico."

Nosaltres fem obres d'art.

Els fan servir els bous pera fer un espectáculo selvaje.

Nosaltres els fem servir pera'l conreu de les terres.

Els tenen per festa nacional les "corridas."

Nosaltres els Jochs Florals y la Festa de la Música Catalana.

Els tot ho esperen del govern.

Nosaltres tot ho esperém del treball y no més creyém en un govern (Gubern, Santiago.)

Els parlen en "cristiano."

Nosaltres diríem que parlem moro si no fos que may dihém "Jorge coje la caja y la jicara," y altres coses que podrien ferho semblar.

Els tot sovint venen a descubrirnos.

Nosaltres a n'ells ja fa temps que'ls coneixém massa.—SOMIA-TRUYTES

Al Ajuntament

Lo de Cementiris

Un senyor molt ben vestit baixa d'un luxós carruatge davant de la oficina de Cementiris i exposa l'objecte que no és altre que'l de comprar terrenes per a edificar-hi un panteó.

El secretari García Llansó surt totseguit a posar-se a les ordres del visitant i s'entaula la següent conversa:

—Un servidor fa molts anys que soc secretari, i ab això comprendrà que estic al tant de tot, tant en qüestió de terrenes com de panteons, cuidados, vigilants, limpies, etc.

—Precisament això és lo que'm convé, perquè hi vaig un xich venut y... la veritat, parlant ab persones de respectabilitat... un arribat més aviat a conseguir lo que desitja.

—Moltes gràcies pel favor que'm dispensa ab ses halagüenases frases. Un servidor soc respectat de tothom. Y no's cregui que no tingui enemics, y molts, però ¿sab? pobres no comprenen que'l meu valer es per demunt de tot. Figuris que are mateix estic expedientat per denúncies—que totes son falses, vosté ja ho comprendrà—que diuen que jo he gastat l'leya del Cementiri pera'l meu us particular, que m'he fet mobles a costa del Cementiri, etc., etc.; però això tot son malesvolenses y no'n treuran res. La prova que, ab tot y l'expedient, jo segueixo essent secretari y... lo que te rondaré, morena.

—Naturalment, deuen esser calumnies... —Pot comptar, envejetes perquè'm guanyo la videta...

—Be, donchs, jo necessito un terreny.

—Miris, lo que ha de procurar primer que tot es tenir qu'il cuydi; y jo li recomanaré una senyora, la senyora Rafela, que ho fa molt be. No li faltará may res, tot ho tindrà ben net... Y are no's pensi que jo tingui predilecció per aqueixa senyora, res de això; es que tothom n'está molt content; y encare que algun dia li diguin que jo abogo per la senyora Rafela, no s'ho cregui pas... tot son calumnies... y envejets.

Además, pera'l panteó li puch recomanar un marmolista que ho fa molt rebé. És el Sr. un verdader artista y que ho fa ab certa economia. Y are no's pensi que jo hi tingui comissió (qu'es cas! Jo no més el recomano perquè'm consta que val molt... pero jo no n'hi cobro cap comissió... ¡may!... Y si li diuen que ho faig, ja pot pensar que son calumnies y envejets y malesvolenses...

—Bé, donchs; ahont viu el marmolista? —¡Ah! no s'amohini. Vosté dónquim la seva direcció y ja aniré ab ell y la Sra. Rafela a casa de V. pera tractar de tot.

—Si, senyor; carrer d'Aragó, a la vora del carrer d'Aribau.

—Caramba, si volia, podria venir a la nit a la Casa del Pueblo y ens hi trovaríem. Precisament, are jo hi vaig sovint; si sigüés antes qu'anava al Casino Liberal Mondrúquico, ja ho tindria més lluny.

—Está bé; aixís, d'avuy en vuyt, al vespre, a la casa del pueblo.

—Si, senyor... Beso a V. la mano... García Llansó, secretari, a sus ordenes hasta'l dijous.

—Si, hasta'l dijous. Passihobé.

K. LA. VE. RA.

(Continuad)

Micos d'imitació

La festa de la llibertat

La esquifidesa del cervell dels revolucionaris (?) llerrouxos, no'ls permet fer coses noves, diferents de les nostres, ab que demostrin iniciatives.

Han volgut fer una fulla dedicada a la Fiesta de la Libertad y han tingut d'acudir a la franja bandera, imitació de nostres fulles extraordinàries.

Y además, en l'escrit se demostra l'edict de que—a imitació nostra—s'portés la bandera a la mà, ferla volejar primero por las calles de la urbe y luego por la montaña del Coll a pleno aire, a plena luz... (Copia de la espontania manifestació ab les TRALLAS el 20 de Maig).

Y això es la revolució, aquella revolució que ja fa anys qu'há d'esclatar y qu'are tot just comensa:

“La Unión Republicana ha visto interrumpida su labor por la INSTRUCCIÓN de elementos perniciosos, que queriendo aparentar la persecución de un ideal noble, son en totalidad un conjunto de ambiciones y egoismos puestos de acuerdo para destruir EN FLOR un movimiento revolucionario.”

Es a dir que LA INSTRUCCIÓN destrueix EN FLOR un movimiento revolucionario.

Ni menys saben lo que volen dir. Y si'ls que ho han escrit no ho saben, que farán els que ho han llegit!!

EL “JO VUY,”

Adhesions rebudes a la Reunió Previa celebrada'l dia 30 de Setembre.

Unió Catalanista, Concili Regional Federalista de Catalunya, Lliga Regionalista, Catalunya Federal, La Publicidad, Diario del Comercio, Aurora, Centre Catalá Republicà Federalista, Ateneu obrer del Districte segon, Federació de Repatriats, Foment Catalanista, Orfeó «La Palma», de Mataró; Patria y Llibertat, de Badalona; Aplech Nacionalista Republicà, de Badalona.

Centre Nacionalista Catalá, de Tarragona; Foment Autonomista, de l'Hospitalet; Agrupació Regionalista, de Terrassa; La Sembra, de Terrassa; Centre Nacionalista Radical (en constitució); Ateneu Obrer del districte tercer «L'Eura», Escola Choral, de Terrassa; Revista de Sabadell, Orfeó Gracienc, Associació Gent Nova, de Badalona; Societat Federalista La Internacional, Sabadell Moderno, Ateneu Catalanista de Gracia, Agrupació Catalanista, de Palafrugell; El Federal, de Valencia; Associació Catalanista Verdader de Grana-della.

La Campana de Gracia, La Esquella de la Torratxa, Associació Catalanista, de Roda; Gaceta Montañesa, de Vich; Catalunya Vella, de Vich; El Autonomista, de Girona; Joventut Federal Propagandista, Centre Autonomista Catalá, de Sant Gervasi; Joventut Federal, Llibertat, de Mataró; Associació Nacionalista «L'Avenir», de Mataró; Associació Catalánista, de Vilassar de Mar.

Agrupació Escolar Robert, La Picoxa, de Mora d'Ebre; La Veu de Capellades, Centre Catalanista de Girona y sa comarca, El Baix Panadés, de Vilafraña; Ateneu Obrer de Poblet, Comissió Executiva de la Campana contra els periódichs criminalistes, Lliga Catalanista, de Reus, Lliga Regional, de Manresa; Grup Nacionalista Obrer «Germinal», de Gracià; Centre Catalá, de Vilanova y Geltrú; Llevant, de Sant Feliu de Guixols; Associació de Lectura Catalana, Estudis, Associació Catalanista, de Valls.

Associació Catalanista, de Premià de Mar; Gent Nova, de Badalona; Comité Republicà Federal, de Sant Feliu de Llobregat; Sarg-Nova, d'Hostafranch-Sans; Escola Orfeónica, Centre Escolar Catalanista, La Tribuna, Centre Autonomista, de Caldas de Montbuy; Esperó Kataluña, Centre Republicà Federal, de Sans; Comité Republicà Federal, de Sans; Centre Regionalista, de Sarrià; Baluart de Sitges.

Centre Catalá, de Sant Feliu de Guixols; El Cim d'Estela, de Berga; Avens Autonomista, de Terrassa; Agrupació Autonomista; Associació Autonomista, de Vallbona; Associació Catalanista Infantil, de Capellades; Germanor, de Borrassá; Associació Catalanista, del Poble Sec; Grup Catalanista, de Castelló d'Ampúries; Vida Nueva, de Tortos; Centre Catalá Autonomista, de Navarres; Centre Autonomista «Moragas», de Sant Hilari de Sacalm; Grup Catalanista, de Banyolas; Centre Catalanista, d'Arenys de Mar; La Veu de l'Ampurdà, de Figueres; Associació Catalanista «Bruniquera», de Granollers; Associació Catalanista de la Costa de Lleida, de Canet de Mar; La Costa de Lleida, de Canet de Mar; Lliga Regionalista, de Lleyda; Escola Catalana «Mossén Cinto»; Chor infantil «Mossén Cinto»; Associació Catalanista, de Molins de Rey; Enlla, de Molins de Rey; Progrés; Ateneu Democràtic, del Poble Nou; Associació Jovent Autonomista Catalá, de Balaguer; Centre Federalista, de la Barceloneta; Associació Catalanista «Lo Segrià», d'Almenar; Centre Excursionista de Catalunya; Aplech Catalanista Republicà; Lliga Regionalista, de Sabadell; Joventut Regionalista, de Sabadell; Catalunya, de Sabadell; Orfeó «Bell-Montseny», del Poble Nou; Centre Catalá, de Santa Eulària y Horts; Cu-Cut; Escola Nacional Catalana; La Costa de Ponent, de Vilanova y Geltrú.

Centre Regionalista «Doctor Robert», de Martorell; Associació Catalunya, Barçino, Centre Catalanista, de Figueres; Lliga Nacionalista, de Manresa; La Protectora de l'Ensenyansa catalana, Centre Republicà Federal, de Gracia.

El Ampurdanés, de Figueres; Centre Autonomista «Fivallera» Centre Autonomista «Roger de Flor», Aplech Autonomista, de Roses; Centre Catalanista, de Vendrell; Associació Obrera, de Manresa; Orfeó Canetenc, de Canet de Mar; Associació Nacionalista, de Calella; Centre Autonomista Malgratenc, de Malgrat; Joventut, Lliga Popular Catalanista, de Castell del Vallès; Centre Catalá, de Sant Pere de Ribes; Centre Republicà de la Dreta de l'Ensenya.

La Reixa, Aplech, Joventut Autonomista, Associació Catalanista, de Sant Boy; Foment Autonomista Catalá, Casino de Sans, Associació Catalanista, d'Agramunt y sa comarca; Associació Nacionalista, de Mataró; Associació Regionalista «L'Escut Emporità», de La Bisbal.

Comité local Federalista, de Figueres; Comité comarcal Federalista, de l'Empordà; Centre Federal, de Figueres; Associació Catalanista, de Vil-lars; Foment Regionalista, de Barga; Agrupació Catalanista, de Sant Vicens del Horts, El Programa, de Sant Feliu de Guixols; Comité Republicà Federalista, de Capellades; El Poble Catalá.

Associació Nacionalista, de Dax; periódich Catalonia, id. República, Girona; id. L'Avi, Barce-

lona; id. España Nueva, Madrid; id. L'Avens del Empordà; id. Lo Geronés, Girona; Orfeó de Sans, periódich Patria, Igualada; Associació Catalanista, de Mollet del Vallès; id. id. de Calella; idem id. de Valls; id. id. de Calella; Joventut Autonomista de Barcelona; Lliga Catalanista d'Urgell y Segarra, Targa; Associació Artística Catalanista, Poble Nou; Associació Obrera Nacionalista de Gracia; periódich El Faro, Amposta; Centre Catalá de Sabadell, Joventut Catalanista de Sabadell, Secció propagandista de la Sardana de Sabadell, Circol Republicà Federal, Sabadell.

En Roderich Soriano, diputat a Corts per Valencia; en Leonci Soler y March, diputat per Manresa; en Joaquim Salvatella, diputat per Figueres; en Trinitat Rius y Torres, diputat per Mataró; en Joseph Bertran y Musitu, diputat per Vilanova y Geltrú; Emili Junoy, diputat per Barcelona; en Francisco Albó, diputat per Olot; en Joseph Maria Vallés y Ribot, ex-diputat; Garriga y Massó, diputat a Corts per La Seu d'Urgell; en Lluís Manau y Avellanet.

Les vagues y 'ls Tribunals del Treball de Bèlgica

Aquestos tribunals son dos; el Tribunal de l'Industria y del Treball que's va crear a conseqüència de les vagues y trastorns que van tenir lloch a Bèlgica l'any 1886 y que's va crear per lley de 16 d'Agost de 1887, aquestos tribunals s'estableixen a les poblacions o demarcacions ahont ho demanin llurs municipis o 'ls interessats obrers o patrons. Se divideixen en tantes seccions com industries diferents que'n lo municipi o demarcació hi hagi, cada secció se compon d'una Junta formada per igual nombre d'obers y patrons, la seva missió es consultiva poguent esser cridats pera solventar les qüestions que's presentin entre 'ls obrers y patrons. Aquestos Tribunals son els que han reglamentat les hores de treball en les diferents industries, sous, seguretat y salubritat dels tallers y han evitat moltes vagues. Ha prés una gran extensió tanta que al acabar l'any 1904 hi havia a Bèlgica 76 concells d'Industria y del Treball que componien 313 seccions.

L'altre Tribunal es el «Concell dels Prud'hommes», que va esser establert a Bèlgica l'any 1842 y modificat per diferents lleys especialment per les de 31 de Juliol de 1889 y 20 de Novembre de 1896. El «Concell de Prud'hommes», forma com una mena de jurisdicció contenciosa que te per missió l'interpretar 'ls convenis y pactes entre 'ls patrons y obrers. Los «Concells de Prud'hommes», que son establerts per medi d'una lley, estant compostos al menys de sis membres (tres patrons y tres obrers) els primers elegits per corporacions y cambres d'industrials y 'ls segons per entre 'ls obrers.

Existeixen actualment a Bèlgica 33 concells de Prud'hommes y sobre les 8,740 qüestions que a l'any 1904 han tingut d'intervindre, 5,699 s'han solucionat per via de conciliació.

Ab l'implantació d'un règimen social adequat a Catalunya crech que les qüestions d'ordre social anirien d'una altre manera que no han anat fins are.

En articles successius explicaré com funcionen a Bèlgica les reglamentacions del treball, accidents del mateix, habitacions obreres, etc. etc.

ALEXANDRE BULART RIALP

Del grup d'estudis socials de l'Agrupació Escola Robert

Seguiu jutjant

May m'ha agradat ser delator de res ni de ningú, però considero un dever de patriotisme ajudar poch o molt a la campanya que la premsa catalanista y solidaria fa contra'l funest y desvergonyit enemic de Catalunya don lacandro llerroux.

Als primers temps que aquest caragirat era a Barcelona vaig sentir per ell alguna simpatia, perquè també perteneix a la classe dels desheretats y honrats obrers catalans que veyem en ell a un apòstol y redentor del obrero. Però al cap de poch temps, fixantme bé en les seves prédiques falses y buydes de sentit pràctic y en les continues y manifestes contradiccions, recordo que vaig advertir diferents vegades a companys meus que alló era una peseta falsa que a no tardar ensenyaria l'lauro, que jo ja comensava a veureli, no sé si per més intel·ligent en la moneda, o pels meus sentiments federalis-nacionalistes y gran devot desde la infantesa de la llengua y costums catalanes.

En llerroux al principi de conèixer m'havia figurat jo que seria un quefe de l'element obrer no sols de Barcelona (com ho es en Pau Iglesias d'allà dalt), sinó de tot Catalunya. Si hagués sigut un propagandista de bona fe y un convensut en idees socials, la classe obrera de Catalunya, que es la més numerosa, avuy podria ser una forsa potent y tindria, no hi ha pas dubte, bona representació en les Corts, en les Diputacions y en els Municipis, y avuy se

troba la classe obrera catalana molt al revés de lo que deuria y hauria pogut ser si la mala fe o la vanitat política, o la superbia personal, o totes aqueixes coses al plegat, no haguessin dominat al fals redemptor de la tan pacienta, soferta y enganyada classe treballadora o proletària.

Si, mediteho bé obrers catalans y veuren clar y palpable, que'n llerroux ha sigut per nosaltres (jo també m'hi conto entre 'ls desenganyats), una nota discordant, un destorb. En molt mellor situació estaven les societats obreres avans de conèixer y tractar aquest home que no pas are ¿Que són avuy aquelles fortes agrupacions obreres de tranviayres, de carreters, de constructors de carruatges, de pintors, de manyans, de fusters, de sabaters, del art metalurgich, de ebanistes, de tapicers, de guixayres y estocadors, de paletes y manobres, de escultors, de picapedrers y altres y altres que havien arribat a formar un número importantíssim en el nomenat y avuy casi mort partit socialista de Catalunya. En ell hi faltava (a Barcelona sobretot), un Jaurés, un Bebel o encare que no hagués sigut més qu'un Pau Iglesias; donchs potser (encare que fentli favor) en llerroux hauria pogut ser el nostre home si hagués seguit pel camí recte de la redempció, per aquell de que no admetiria may l'acta de diputat encare que li portessin en safata de plata. Pro de'n llerroux, la classe obrera catalana si hagués tingut bon nas y bon ull, no n'hauria esperat may tals sacrificis per la rahó de que és un home pagat de sí mateix, fátuo, ambiciós, presumit pare-conveniencies, burro y tonto ab picardía. Es a dir, el prototipo del burgés. Y hi ha que desenganyarse; aqueixos tipos panxa contents y inflats no són bons no més que per menjar y beure y no fer res; no poden ser may ni apòstols, ni altruhistes ni redemptors ni res que sigui en benefici dels oprimits com fan els Tolstoi, Kant, Spencer, etc. qu'han treballat y treballen per abnegació y no per profit; per humanitat y no per la panxa.

JACINTO CAPDEVILA
(Ex-President de la Societat d'obers confiters y pastissers de Barcelona).

Campanya contra la premsa criminalista

El guardia municipal núm. 140 que pres-tava servey l'altre dia en el carrer de Trafalgar, tros comprés entre'l de Mendez Nuñez y'l Passeig de Sant Joan, s'entretenia arrencant de les parets y arbres ab un ganivet els paperets contra 'ls sucesos.

«los sucesos» y les criatures

Dies passats una nena de deu anys se va suïcidar a conseqüència, segons opinió unànim dels que la coneixien, de la lectura de los sucesos.

La infelís, fou víctima d'aquella verinosa publicació, mercé a la historieta gráfica de Juanito y su perro que senmanalment publica dit periódich y que constitueix un criminal esqué que porta a l'infansa per l'afició a llegirla, la facilitat de la lectura de lo demés del número.

Per cert que no fa molts dies sapiguérem que un nen de nobles intuïcions, arrebatat a altres amichs seus, un número d'aquella gasetta criminalera y després de retallar cuidadosament la historieta indicada es quinsá lo restant fent protestes contra aque-lles esgarrioses informacions.

L'acte benemerit del disminuït moralista, era degut als concells publicats en En Patufet.

Que prenguin exemple d'aquets dos casos tots els que tenen a llur cuidado als nens y especialment els professors dels col·legis a qui llur investidura els obliga a preocuparse fonament d'aquest assumpte.

Prenguin exemple 'ls dessidiosos

Adhesió a la campanya

«Contra la premsa criminalista»

Els mestres del partit de Vich, reunits en fraternal conversa pedagógica en la vila de Torelló lo dia 30 del prop-passat mes, acordaren per unanimitat veure ab gran satisfacció la tasca de sanejament moral que fa eixa publicació en contra dels periódichs que sols nodreixen llurs pàgines ab fets sangnants, despertadors de totes les males passions.

També acordaren fer campanya activa en l'escola y en tot lloch fins veure de lograr fer desaparèixer de Catalunya lo que constitueix un insult al verdader progrés moral é intelectual del genre humà.

Francisco Navés, President de la Con-versa.—Rosa R. Creus, Presidenta de l'Associació del Partit.

LA TRALLA agraheix vostre adhesió y vos encoratja perquè seguïu endavant vostre tasca moralisadora.—COLONI

Jurisdiccions

HISTÒRIC

Un ganader d'América, català, qu'ha-
via vingut a visitar a sa dolça Patria des-
prés de molts anys d'ausensa, explicava a
un seu germà y a un senyor no català les
diferents procedenses del mellor bestiar.
Y, ab senzillesa y veritat, digué que 'ls bu-
rros padres, a América, s'hi importaven
de Catalunya, ahont se paguen a preus
molt alts.

El senyor no Català, respongué—buscant
desseguida el doble sentit—:

*Siempre habia creído yo que de Catalu-
ña no podían salir más que BURROS.*

A lo que respongué 'l germà del gana-
der del Sud-América.

—Efectivament; exportém burros padres
pels qu'ens paguen molt bons preus. Lo
que no podém exportar són tants y tants
BURROS HÍBRIDS que venen aquí a menjar-
se les garrofes y a tirarnos còsses. Aques-
tos, no 'ls volen enlloch.

Un senyor de *chaqué raido* està sopant,
ab una senyora d'aquelles que diuen:

por esas calles va la gracia e Dios

en una fonda o restaurant de sisos.

Han menjat, entre 'ls dos, un beafoack,
un llonguet y rahim, y han begut 8 copes
de vi clar.

El senyor demana la cuenta.

Y 'l mosso, segons costum, va cantant:

Beafoack: tres rals.

8 copes de vi: vuytanta.

Son 1'55.

Pá. . . 0'10.

Es una ab 65.

Rahim 25.

Es. . . .

—Hable Vd. español—interromp el se-
nyor del *chaqué raido*.

—Es espanyol lo que hablo, li respón el
mosso, *porqué supongo que sabe Vd. que
no somos ingleses.*

Y afegeix:

Una ab seixanta cinch y vinticinch, una
ab noranta. Una peseta, noventa sétimos.

El senyor, enfadat de que 'l mosso hagi
seguit comptant en català, li diu:

—Hágame Vd. un papel.

Y li respón el dependient:

*Dispensa ustet; LOS ESPANYOLES D' AQUÍ
no 'n sabemos haser, de PAPELES...*

¡SOM CATALANS!

Ab el sobre convenientment lacrat y ab
els segells corresponents vaig encaminarme
cap a l'Administració de Correus per des-
patxarlo en l'oficina de "Valores Decla-
rados."

Una volta allí arribat, vaig demanar tan-
da puig eren més de quinze 'ls que 'm por-
taven devantera y per tant era qüestió de
pendrer un xich o un bon tros de paciència.

Als pocs moments d'haver jo arribat,
entrà una senyora ab sombrero (y consti
que dich senyora en lo sentit general de dona,
no perque portés sombrero) y ab tota la
sans facon se dirigí a la finestra dihent

que la despatxessin desseguit donchs ella no
estava obligada a demanar tanta "por ser
noble y llevar faldas". Tots protestarem,
impedint que la senyora no passés per la lley
com els altres, donchs cada un dels allí reu-
nits tenia altres obligacions que cumplir y
no estava per perdre temps. La senyora 's
posà feta una furia y digué al empleat: "des-
pácheme Vd... no haga caso de estos seño-
res, pero l'empleat se portà molt digna-
ment contestantli: "Señora aquí es el públi-
co quien manda, pídalelo a él y si accede..."

Aquí la veu de tots cridant: no! no! ofegá
la del empleat y excitá la de la senyora que
's desfé en impropis contra "los soeces ca-
talanés", dihent: "qué poca fineza! qué mala
educación! pero ya no debe extrañarme: son
catalanes y ya está dicho todo: ¡catalán!

equivale a las palabras soez y mal edu-
cado..."

Aquestes y altres bestieses per l'istil que
va pronunciar la, diguemne, bona senyora
fou motiu de que la deixessin passar... per-
que callés.

Una volta vaig estar jo despatxat y al
punt que baixava l'escala, dos senyors par-
laven acaloradament. L'un era castila y l'
altre català. Al enterarme del motiu de la
disputa vaig sapiguer que 'l senyor català
baixava l'escala tot llegint LA TRALLA

quan involuntariament topà ab el castila que
la pujava y aquest últim esclamá "Vaya V.
con cuidado hombre! Parece que les haga
perder la vista el leer estos periodichos
redactados en lengua herege!"

Y després d'això, després de que aquests
fets se repeteixen ab tanta insistència, en-

care dirán que 'ls catalans "somos exigen-
tes". ¡Exigents! ¡Exigents, no volguer que
s'insulti a Catalunya! Els constants insults
contra Catalunya, contra nostres tradi-
cions, contra nostra llengua, son motius
prou poderosos pera que declarém ab veu
ben alta: ¡volém que consti que SOM CATA-
LANS!

ANTON OLIVER JOANICO

COPS AL BULTO

Felicitem al senyor Giner de los Rios: la
seva escuela ja ha fet prosélits.

Dissapte passat un municipal al carrer
Comtal va privar a uns cegos que cantessin
unes cobles que res tenen que veure ni ab
l'emperador ni ab Els Segadors.

Les cobles prohibides per la autoritat en
miniatura sols parlaven de Catalunya, d'
Autonomia y d'en Rafel de Casanova.

Pero deuria pensar que si en Giner de los
Rios demana que 's porti a la presó als que
canten o toquen Els Segadors, naturalment
que parlar d'en Rafel de Casanova també
serà penable y 'l municipal com home pru-
dent no vol compromisos.

Además de que fentho aixís tal vegada
en Giner el proposi per un ascens.

Y are que parlém d'en Giner.

Quan la seva democrática proposició de
empresonar a tothom que toqués Els Seg-
adors va voler fer creure que portava la veu
del republicà Sr. Porrera.

Peró la treta no li ha resultat perque
aquest regidor l'endemà va publicar un re-
mitit en El Diluvio, no solzament per des-
mentir d'un modo categòric la suposició
d'en Giner, sino afirmant com ell entenía
la democràcia y la llibertat d'un modo molt
diferent de com la entenen els lerrouxistes.

Y en Giner se pot apuntar aquesta nova
planxa.

Ab motiu del miting celebrat el passat
diumenge a la Associació Nacionalista
obrer de Gracia, el progreso del dilluns
inserta un seguit de mentides que fa fredat.

En primer lloch es mentida que en dit lo-
cal sols hi hagués un centenar de persones,
puig hi hagué necessitat de treure les cade-
res pera que estant drets, el públic s'hi
pogués enquibir en major número.

En segon lloch, tampoch es veritat que
en Rahola interrompís en formas destem-
pladas a n'en Martí y Juliá, y menys que
l'insultés.

Mentida que en Martí y Juliá contestés a
crits, y mentida que's retirés del local, y
mentida que's suspengues el miting, y men-
tida que's cantessin Els Segadors, y men-
tida que hi hagués bofetades y silletazos,
com desvergonyidament afirma.

Y com hi podien haver silletazos si, com
hem dit al comensament, no hi havia cadires?

Aquestes son les ressenyes que 'ls periò-
dichs enemichs de Catalunya fan dels mi-
tings catalanistes.

Y pensar que per culpa de les embuste-
ries insertades per aquesta premsa en Ma-
nau es a la presó...

el progreso en tot y per tot resulta sem-
pre l'enemich més traïdor de Catalunya y
dels catalans.

Ara ab motiu del tractat de comers ab
Fransa pretén restar importància a la pro-
testa econòmica fent veure, com tantes al-
tres vegades ha fet, que la campanya en fa-
vor dels aranzels sols es cosa de burgesos,
y que no interessa pera res a la classe obrera.

Ell sempre igual; siguent l'orgue defensor
dels governants centrals sempre que trave-
llen en contra de Catalunya.

Peró aquesta vegada defensa una mala
causa, y molt tonto ha de ser qui no conegui
'l seu joch.

Y fins els mateixos obrers que per sa des-
gracia 'l segueixen han de veure que si'l
tractat se concerta en les condicions desas-
troses que desitjen en Navarreveter y
en lerroux, el dia que per la ruïna de la in-
dustria catalana minvi considerablement la
feyna, tots els obrers desvagats per falta
de trevall seràn els majors enemichs de
aquest lerroux, que dedica tots sos esforços
a ajudar a treure forsa a la protesta que
Catalunya prepara en contra del Govern
central pera que aquest pugui sortirse ab la
seva.

¡Aquesta es la eterna obra!

Ab la antisolidaritat procura debilitar la
protesta política, ajudant als diputats cu-
neros y al caciquisme.

Y lo mateix fa ab la protesta econòmica;
procurar apartarne als obrers, pera que 'l
govern central pugui sortir ab la seva, en
el cop que prepara contra la industria cata-
lana.

R. I. U.

FUETADES

El diumenge passat, al matí, nostre bon amich
y estimat company En Pere B. Tarragó sofri la im-
mensa prova de la pèrdua de sa volguda Mare.

De tot cor ens ajuntém a la pena de nostre amich
boy oferint a n'ell y a sa apreciable familia el tes-
timoni de nostre sentit condol y desitjant que 'l re-
cort de les virtuts de la bondadosa senyora sigui
bàlsem pera 'ls llurs cors.

Y, ab nosaltres, compti En Tarragó ab tots els
que 'l coneixen y estimen, que són tots els qu' es-
timen y coneixen a LA TRALLA.

Una noteta bastant saquient:

Segons hem sapigut el ex-president de la Socie-
tat de resistencia (?) dels tramvies, fá de portar a
el progreso.

Fagin el favor de pendren nota tots els cobraders
y conductors. Aixís el dia que 's vegin obligats a
declararse en vaga davant de les expoliacions de
les companyies a que pertanyen, sabrán ahont tro-
barlo.

Y de passada podrà preguntar al seu amo, al ex-
emperatriu si 'ls dona permis pera fer la vaga.

Or y Grana, ha visitat nostra redacció.

Mercés y desitjémli bona feyna y llarga vida en-
caixém ab ell y ab les simpátiques redactoras que 'l
fan.

Endavant les atxes.

Llegim en un telegrama:

«Al anar a cercar la caixa de caudals del vapor
«Sirio» se trobaren ab que no hi havia res. Havia
sigut robada.»

Ja veurán com ab la mala fé dels estrangers ex-
clamarán:

¡Cosos d'aquest país!

En maura ha dit:

«Vull ser cech, mut y sort per are.»

Per are?

Com si no ho fós per tot lo que va contra Cata-
lunya.

El «Carles V» ha arribat a Bcelona.

Venia de Mahó y com que la travessia es tant pe-
rillosa está de reparacions.

Voldriem sapiguer quin dia va esser el felis en
que no tenia res que li fes mal!

En giner de los rios, está a punt de presentar
una moció al Ajuntament demanant que 's prohibe-
ixi el tocar «La Marsellesa» perque diu que aten-
ta a la integritat d'en lerroux y 's refereix a alló
que diu:

Fills de la terra Catalana
avans morir que ser esclaus.

Han sortit a llum:

Sang-Nova, Cap al Esser y La Escena Catalana
als que desitjem llarga vida pel bé de Catalunya.

El passat diumenge y organist pel Centre Na-
cionalista Radical de Barcelona, 's celebrá un mi-
tin de propaganda nacionalista, en els que hi par-
laren entusiastes nacionalistes que foren extraor-
dinariamen aplaudits.

Are'ls progresistas dels pobles, sobre tot del
litoral, se dediquen a sustreure suscriptors d'altres
diaris, y fer que se suscriguin al diari lerrouxista
tot dihent que es el diari de moda (!)

Es de creure que si aquesta moda té tanta accep-
tació com la moda del barret que l'amo, propietari
y burgés lerroux aquest estiu ha passejat pels car-
rers de Barcelona, a n'aquella redacció farán més
badall que un burro sense garrofes.

Tinch entés que trevalen molt... y que'n treu-
hen molts... pebrots.

La gent de nostra terra cada dia veu més el llautó!

Fa pocs setmanes que'ns queixavem de que'ls
aprenents de la litografia d'en Madriguera, esta-
blerta a la Gran Via, s'entretinguessin jugant a to-
ros. No sabém per quina causa, han passat bas-
tants dies sense que juguessin al espectacle nacio-
nal. Tampoch sabém si es que han cambiat d'apre-
nents, perque als vidres de dita litografia hi havia
un paper escrit que deya: Se necesitan aprendices.
Sia lo que's vulga, lo cert es que han tornat a re-
pendre tan bestial joch.

Cada dia avans de les tres de la tarda tots els
vianants que han de passar per la Gran-Via, de-
vant de dit establiment, corren el perill de veures
ennastats per dues banyes de bou convenientment
clavades en una fusta que'l bordegas que fa de
toro se posa a davant pera embestir a tots els altres
aprenents del arte de Cúchares.

D'empentes als transeunts no'n vullguin més,
fins que algun dia n'amirá algun a parar dessota les
rodes del tramvia.

Valdria més que'l Sr. Omedes, enlloch de privar
als cegues de cantar coples polítiques, ordenés als
seus subordinats que donguessin una batufa a
aquells aprenents molestadors del próxim.

el liberal segueix essent expulsat de per tot
arreu; quan no en persona, en paper. L'Ateneo
y 'l Casino de Masnou, dues societats recreatives,
exemptes de color polítich, han acordat donarse de
baixa de les suscripcions respectives del calumniador
el liberal.

Ho sentim per en dario perez y en palacios, que
aviat haurien d'entrar a la policia per menjar un
tros de pa, ja que creyém que aquelles dues oren
de les poques suscripcions que li quedaven a el li-
beral en Barcelona.

Un kiosquer, ens diu que 'ls venedors que crida-
ren com a fulla de LA TRALLA la publicada per En
Cleveland, ho feyen perque la repartien en el ma-
teix kiosco ahont se reparteix nostre periòdich.

Dies enera tingué lloch un banquet a la Casa
del pueblo en honor als estrangers que vingueren
per la Festa de la Llibertat.

Després de menjar de valent y creuharse uns
quants brindis, tot d'un plegat s' aixecá un sub-
jecte y ab veu potenta digué, entre altres paraules:

«Correligionarios: En vista del triunfo obtenido
por Don alejandro lerroux, propongo que encima
de la cúpula que ha de figurar en la fachada de la
Casa del pueblo, se adorne con el busto de D. ale-
jandro lerroux.»

Un crit de ¡Visca la Democracia! seguit d'un es-
truendós picament de mans, coroná ses paraules,
mentres dos convidats estrangers se picaren l'ullet,
y un dels russos deya entre dents: Si 'l Zar se tro-
bés aquí, 'ls nomenaria ministros.

Del judici per jurats celebrat l'altre dia en aque-
sta Audiencia contra 'l director de El Poble Català,
en sortí absolt. El fiscal demaná revisió y no sigué
concedida per la Sala.

Primera vegada després de tant de temps.

Nostra enhorabona al amich Puig de Franch y a
tots els de El Poble Català.

La vista senyalada contra En Riu pera 'l dime-
cres, 10, se sospengué per malaltia del lletrat se-
nyor Vallés y Ribot.

VIC. y ME.

Cartera de Comunicacions

AVIS.—A fi de poguer contestar els moltíssims
escrits que rebém, posarém sols: A la impremta y
Al cove.

A LA IMPREMTA: F. A.—F. A. R.—A. O. J.
(arreglat).

AL COVE: S. B y C.—I. V.—S. S.—Aixelà.—E.
M.—R. Ll. Corresponsal.—A. P.—J. B. T.—J. B.
(catalanésch).—Joanet Q.—B. S. Miró.—Antón de
Catalunya.—P. R y Sol.—Homenás.—Tayedá.—I.
V. obrer.—E. B. (amorosa).—M. P.

¡NACIONALISTES! comprén als establiments que
no 's donen vergonya de demostrarse Catalans.

CASES RECOMANABLES

Les 4 Barres. Torradó de café. Rambla del
mitj, 23.—Barcelona.

Alfons Iglesias.—Quincallería y juguines.—
Boters 7, Barcelona.

Joseph Segura.—"Forn de Montserrat".—
Bruch 82, Barcelona.

Raymond Boqué.—Queviures y Carnicería.
—Coello, 222, Gracia.

Joan Tusquellas.—Olis y savons.—Trave-
ssera, 41, Gracia.

Ponsa y Massó, S. en C.—L' Avenç.—Ron-
da Universitat, 20, Barcelona.

Francesch Ferré.—Tenda Queviures—Mer-
cat del Born, 7 y 8, Barcelona.

Jaume Clavell.—Fustería.—Plassa, 4, Ar-
gentona.

Joseph Bosch.—Biscuits Viñas.—Carrete-
ra, 41, Sans.

Ramón Casals.—Pintor.—Aragó, 402, Bar-
celona.

Marcel Bosch.—Llauner.—Camí-ral, 1 bis,
Vilassar de Mar.

Antoni Coll.—Terrisser.—Clarís, 42, tenda,
Barcelona.

Jeroni Jorba.—Papers pintats y objectes d'
escriptori.—Carretera, 40, tenda, Sans.

Vda. Figueres.—Fáb. de pastes pera sopes.
—Rbla. St. Joseph 11, Barcelona.

LA TRALLA

Periòdich adherit a la UNIO CATALANISTA
COLABORACIO OBRERA. • TRIBUNA LLIBRE.

SURT EL DIVENDRES

Preus de suscripció

Barcelona y Catalunya.. 4'00 ptes. l' any

Extranjer. 6'50 ptes. »

Pagos a la bestreta.

ADMINISTRACIO: Canuda, 15, principal.

Imp. LA REMAIXENSA, Xuclá, 13, baixos

El "gran," monument

Ab Gacetas, pinxos, cazas,
petroli, reptiles, massas,
se farà'l gran monument
pel més poruch dels canallas.